

DEFTERE KUU'DE SAHAABAABE BEN

Fii Yentineede Iisaa Almasihu on

1 ¹ Ko an yo Tawaafiilu, mi yewtuno ka deftere an aranere fii kala ko Iisaa nangannoo wadugol e jannugol, ² haa e jalaande yentineede makko, bawto o yamirde *sahaabaabe be o subinoo ben immorde e *Ruuhu Seniido on, ³ dun ko ben be o hollitii himo wuuri bawto o wareede, be o wadani seedeeji duududi fii ummutal makko ngal. O feejani be e nder balde cappande nay, himo haalana be fii *laamu Alla ngun.

⁴ Nande goo, ko o wondi e mabbe, o yamirno be wota be woddito *Yerusalaam, kono yo be habbo fodaari Baabaajo on, o wi'i be: «Dun ko ndin ndi mi wowlani on fii mun. ⁵ Ko fii Yaayaa kajun ko ndiyan lootiraynoo, kono onon e nder balde nii ko Ruuhu Seniido on lootirte don.»

⁶ Nde tawnoo hiibe mottondiri takko makko, be landii mo, be wi'i: «Joomi, hara ko e on saa'i joddintintaa laamu *Isra'iila ngun?»

⁷ O jaabii be, o wi'i: «Wonaa onon haani andude fewndooji e saa'iiji di Baabaajo on toddori bawgal mun ngal e mun din. ⁸ Kono onon on hebay bawgal nde Ruuhu Seniido on ari e mon, wonon seedeebe an Yerusalaam e diiwal *Yahuuda ngal fow e diiwal *Samariiya ngal fow haa ka kattude leyde.»

⁹ Bay o gaynii be wowlande dun, wa fewndo ko be ndaarata mo, o yentinaa, onsay duulere wirni mo e gite mabbe.

¹⁰ Ko be tiggittii ka kammu, fewndo ko o yentata, worbe dido borniibe daneeki feejani be, wi'i be: ¹¹ «Ko onon yo be Jaliilu, ko hondun daridon, hidon ndaara nguu kammu? Iisaa oo yentinaado ka kammu e hakkunde mon artiroyay wano yiirudon o yentiniraama ka kammu nii.»

¹² Onsay ɓe yilitii Yerusalem ɓe iwi e ngon fello wi'eteengo Fello *Zaytuuni wodditorngo Yerusalem yeru sagara yaadu happaandu e *ɓalaande fowteteende nden.^{a13} Bay wonii ɓe hewtitii, ɓe naatiroyi ka suudu dow-dowru ndu ɓe woni weerude e mun ndun. Tawi ɓen ko Petruusu, e Yuuhanna e Yaaquuba e Andaraawu, kajun e Filiipu e Tooma e Bartolomaawu e Matta e Yaaquuba mo Alfaa e Sim'uunu tawdaado e fedde *Zelotiiɓe ɓen, e Yahuuda mo Yaaquuba. ¹⁴ Be fow e nder nanondiral maɓɓe, ɓe duumii e toragol Alla, toroda e rewɓe ɓen wondude e Mariyama yumma Iisaa e neene-gootoobe makko ɓen kanko Iisaa.

Fii no Matiyaasa Suɓoraa

¹⁵ E den balde don, Petruusu immii, o darii hakkunde musiɓɓe ɓen. Tawi ɓen moobinoobe don ko wa ɓe teemedere e noogayo. O wi'i ɓen: ¹⁶ «Musiiɓe, bee ko windanoo kon wada, dun-le ko ko Ruuhu Seniido on longinoo Daawuuda kon, o *hiitii fii oo wi'eteedo Yudaasi ardinooɓe ɓee nangunooɓe Iisaa. ¹⁷ On no tawdanoo e men, awa kadi himo marnoo geɓal e dee golle men.»

¹⁸ (Yudaasi hendorii ngesa mban njoddi janfa mun kan, ko don fii makko lanniri hippagol, fecco e hakkunde, nder reedu makko ndun fow lancitii. ¹⁹ Hakkee ko jeyaabe Yerusalem ɓen fow andunoo fii dun, ɓe inni mban ngesa e haala maɓɓe <Hakel-Dama>, ko woni firo dun ko Ngesa Yiiyan.)^b

²⁰ «E hin-le no windii ka deftere Zabuura:

<Yo galle on den caabu,

hara hay gooto hodataa don.»^c

<No windii kadi:

<Yo goddo lonto mo ka ardagol.»^d

^a1.12 Ko woni «sagara yaadu happaandu e jalaande fowteteende nden» ko wa kiloo gooto leydi, yaareteedo wa minitaaji sappoo e jowi.

^b1.19 Mat. 27.3-10

^c1.20 Zab. 69.25

²¹ Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Ko ðun wadi, bee godðo e bee wondunoobe e men fewndo ko jindideten e Iisaa Joomi on, ²² gila ko Yaayaa lootunoo mo haa ñande o yentinaa hakkunde men, heboo ko wonda e men seeditoo fii ummutal makko ngal.»

²³ Onsay be ßanni yimbe ðiðo: godðo on no wi'ee Yuusufu, ðun ko Barsabaa jammaaðo Yustuusa, oya on no wi'ee Matiyaasa. ²⁴ Onsay be torii, be wi'i: «Yaa an Joomiraaðo Anduðo berde yimbe fow, ßanginan men ko hombo e bee ðiðo subidaa ²⁵ fii ko lontooyudaasi e golle e sahaabankaaku mun, ßay kanko Yudaasi o sortike, o yahii ka o muuyanaa ðon.»²⁶ Be wadi urba hakkunde ßen ðiðo, urba on hawri e Matiyaasa, on tawtinaa sahaabaabe ßen sappoo e go'o.

Fii Arugol Ruuhu Seniido on

2 ¹ Nde jalaande juldeere wi'eteende *Pentakosta hewtunoo, tawi be fow hiße wondi nokkun gootun. ² Tun nde wootere, hawa wa hendu tiidundu iwri ka kammu ari, hebbini suudu ka be woni ðon. ³ Onsay wa ðende yiite feenani be, ðe sendondiri, ðe woni e hoore mo kala e maßbe. ⁴ Be fow be heewi *Ruuhu Seniido on, be nangani wowlugol e *haalaaji goo, mo bee e ko Ruuhu on longini ðun.

⁵ Tawi wa nden ñande *Yahuudiyankeebe rewoobe Alla iwruube e leyde aduna on fow no Yerusalem. ⁶ E nder ko hawa kan wadata kon, jamaa moobinooðo ðon on jiißii sabu ko mo kala e maßbe nanaynoo ßen no wowla e haala mun kan tigi kon. ⁷ Dun ñaldini be haa feyyiti, e hoore hiße wi'a: «Hara bee yimbe wonbe wowlude ðoo fow hinaa be diiwal Jaliilu? ⁸ Ko honno nanirden bee no wowla e haala ka muynuden kan tigi? ⁹ Dun ko enen bee Fartiyankoobe e Maadiyankoobe e Elaamiyankoobe e bee hoðube Mesopotamii e ka diiwal Yahuuda e be Kapadoosi ßen e be Pontii ßen e be *Aazii ßen, ¹⁰ e be Firgii ßen e be Pamfilii ßen e be Misira ßen e bee jeyaabe e ndii leydi Libii kawtirbe e Sireni e iwruube Roomu ßen, ¹¹ ðun

^d1.20 Zab. 109.8

ko Yahuudiyankeeɓe ɓen e naatube e diina Yahuudiyanke ɓen e jeyaaɓe Kereeti ɓen e Aarabeeɓe ɓen, enen doo fow en nanii hiɓe wowla e haala mo kala e men fii kuude Alla mawde den!»¹² Tawi dun no ɗaldini ɓe fota ɓe fow haa hiɓe jibii, ɓe nangi wi'indirgol: «Ko hondun du'un holli?»

¹³ Kono wobbe no awmotonoo ɓe, wi'a: «Bee ko yarube haa mandili!»

Fii Waaju Petruusu Aranu ngun

¹⁴ Ontuma Petruusu immodi e *sahaabaabe ɓen sappoo e go'o, o ewnii jamaa on, o wi'i ɓe: «Ko onon yo Yahuudiyankeeɓe e kala hodudo Yerusalaam, heditee kongudi an din, andon dundoo. ¹⁵ Ko fii hinaa ko sikkudon kon, ɓee wonaa mandilube nii, ko walluhaa on nii. ¹⁶ E hino ko annabi Yuu'iila wi'unoo kon, himo wi'i: ¹⁷ <Alla daalii:

Ka balde sakkitore

mi tippinay Ruuhu an on e hoore kala tagaado haa heewa.

Onsay ɓiɓɓe mon worɓe e rewɓe haaloyay ko Alla longini dun,

sukaaɓe mon ɓen yi'oya feɗɗinande,

mawɓe mon ɓen hoydoya koydi.»

¹⁸ <Kanko Alla o daalii kadi:

Ko non woniri e den jalaade don,

mi tippinay Ruuhu an on e hoore

jiyaaɓe an ɓen worɓe e rewɓe,

ɓe haala ko ɓe longinaa.

¹⁹ Mi wada kadi kaawakeeji ka kammu dow,

e maandeeji ka hoore leydi,

dun hara ko yiiyan e yiite e duggal curki.

²⁰ Naange ngen wayloo niɓe,

lewru ndun kadi wayloo yiiyan,

dun ko ado jalaande Joomiraado on hewtude,
dun ko nden jalaande mawnde teddunde.

²¹ Onsay kala jantotoodo innde Joomiraado on dandoyte.»^d

²² Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Ko onon yo *Isra'iilayankeebe, heditee dii kongudi an! Oo gorko wi'eteedo Iisaa, oo jeyaado Naasirata, on mo Allaahu on banginiri yeeso mon kaawakeeji moyyi e kuude e maandeeji, kon ko Alla warri e makko e hakkunde mon, wano andirdon non tigi, ²³ dun ko on wadaado e joge tippude e ebbore Alla nden e gandal makko adiingal ngal kanko Alla, warirdon mo wattugol mo e juude heeferbe ben, ben wariri mo fempugol wenga. ²⁴ Allaahu on immintinii mo, o sortii mo e nder ndin muuseendi mayde, ko fii hari gasataa ka nguli mayde kin jogoo mo ton. ²⁵ Ko fii hari Daawuuda wi'irii nii fii makko, woo:

«Mi yi'ay Joomiraado on saa'i woo yeeso an,
ko fii hari himo ka sengo jaamo an
fii wota mi diwnu.

²⁶ Ko dun wadi si bernde an nden no heewi weltaare,
denngal an ngal no e nder welo-welo,
hay bandu an ndun fowtoto e nder tanyinaare.

²⁷ Ko fii a accoytaa wonkii an kin ka wonunde maybe,
awa kadi a jabataa *Seniido maa on laato joldo.

²⁸ A andinii lan laawi ngurndan din,
a hebbinay lan weltaare yeeso maa.»^e

²⁹ Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Musibbe, newnanee lan mi yewta on no laabiri fii Daawuuda oo baabiraawo meeden, on maynoodo surraa, mo tawata yenaande mun no woodaa haa jooni hakkunde men. ³⁰ Nde tawnoo ko o annabaajo, himo andi kadi wonde Allaahu on woondanii mo woondoore wonde o joddinay goddo e

^d2.21 Yul. 3.1-5

^e2.28 Zab. 16.8-11

jurriya makko on ka jullere laamu makko. ³¹ O *hiitino fii immintinegol *Almasiihu on, on mo accoytaake ka wonunde maybe ben, dun ko on mo bandu mun laatoytaako nolayndu. ³² Iisaa on non, Allaahu on immintinii mo, men fow ko men seedee dun. ³³ Alla bantirii mo ka sengo mun jaamo, o hendike e juude Baabaajo on ko fodanoo kon, dun ko Ruuhu Seniido on, kanko kadi o tippinii dun, wano wondon yiirude nii, e no wondon nanirde nii. ³⁴ Fii kala Daawuuda yahaali ka kammu, kono kanko tigi o wi'i:

⟨Joomiraado on daalanii Joomi an on:

Joodor ka sengo an jaamo,

³⁵ haa mi wada aybe maa ben ka ley teppe maa.⟩^f

³⁶ Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Awa yo *bolondaaji Isra'iila din fow andu e nder pellital wonde Allaahu on wadii Iisaa, oo mo fempunodon, Almasiihu e Joomi.»

Fii Moftal Aranal ngal

³⁷ Bay be nanii dun, dun naati e berde maɓbe den. Onsay be wi'i Petruusu e beya sahaabaabe: «Musibbe, ko hondun men haani wadude?»

³⁸ Petruusu wi'i be: «Tuubee, mo kala e mon kadi *lootoo maande kisiyee e innde Iisaa Almasiihu on, fii yaafuyee junuubaaji mon din. Onsay on hebay dokkal Ruuhu Seniido on. ³⁹ Ko fii fodaari ndin ko fii mon e fii biɓbe mon ben e fii kala woddiido, dun ko kala ben be Alla Joomiraado men on noddoyta.»

⁴⁰ Awa ko kongudi duududi goo kadi o seeditorani be, e himo waajotonoo be kadi, wi'a: «Dandee hoore mon e nguu jamaanu boyliingu.»⁴¹ Ben jabube kongol makko ngol, lootaa maande kisiyee. Nden jande ko wa guluuje tato yimbe beyditii e maɓbe.

⁴² Onsay be duumii e janndeeji ben sahaabaabe, e mottondirgol fii jukkere endan e naamidugol e toragol Alla. ⁴³ Ƴalaw hebi mo kala e maɓbe. Tawi sahaabaabe ben

^f2.35 Zab. 110.1

no wadaynoo kaawakeeji moyyi e maandeeji heewudi. ⁴⁴ Onsay gomdinnoobe ben fow wontidi, be hawti piiji din fow. ⁴⁵ Be yeeyi keyeeji maɓɓe din e ko wonani be kon, be senditi dun hakkunde maɓɓe, mo kala e ko hatonjini kon. ⁴⁶ Tawi jande woo e nder wakkilaare maɓɓe e nanondiral hiɓe wontidi, hiɓe ka *juulirde mawnde, awa kadi be jaamidayno ka nder cuudi, be jaamida e nder welo-welo e bernde laabunde, ⁴⁷ be manta Alla, be heɓayno kadi sulfu jamaa on fow. Joomiraado on kadi no beydiraynoo *moftal maɓɓe ngal jande woo ben wonaabe dandeede.

Fii no Jukkunnaajo Nawndiraa ka Dambugal Juulirde Mawnde

3 ¹ Jande goo, tawi Petruusu e Yuuhanna no yahude ka *juulirde mawnde ka waqutu juuleteedo e saa'i sappoo e jowaɓo on. ² Dun hawrondiri aaden jibindinaado e boofoyaagal no addeede jodɗinee ka dambugal juulirde mawnde wi'eteengal Dambugal Fotungal, fii toragol naatoobe ben ka juulirde, wano woowirannoo mo non kanko jukkunnaajo on jande woo. ³ No o yiirunoo Petruusu e Yuuhanna no e fii naatugol, o torii yo be okkor mo. ⁴ Kono Petruusu e Yuuhanna tenyiini mo, be wi'i: «Ndaarii men!» ⁵ Kanko kadi o tenyiini be, himo tanyiininoo heɓirgol be godɗun.

⁶ Kono Petruusu wi'i mo: «Mi maraa kaalisi maa karɗe, kono non mi okkorte ko mi jogii kon. Immo, waawaa yahude e innde Iisaa Almasiihu on, oo jeyaado Naasirata!» ⁷ Onsay kanko Petruusu o jogori mo jungo makko jaamo ngon, o immiini. Tun koyɗe on den e kolɓule mun den sattiti. ⁸ O hawtii kisan, o nangani yaadu, o naatidi e maɓɓe ka juulirde mawnde e hoore himo yaha hoccoo, manta Alla. ⁹ Jamaa on fow yi'i himo yaha manta Alla. ¹⁰ Bay be anditii wonde ko kanko joodotonoo toroo ka dambugal juulirde mawnde wi'eteengal Fotungal, be jalɗi dun, be haawii fii kon ko o wadanaa.

Fii Waaju Petruusu Dimmu ngun

¹¹ Kono tawi on jukkunnaajo alaa seedude e Petruusu e Yuuhanna. Jamaa on fow dogiri ka be woniri ton, dun ko ka tungarru wi'eteendu *Tungarru Sulaymaana, e hoore hiibe njaldi. ¹² Bay Petruusu yi'ii dun, o wi'i jamaa on: «Ko onon yo *Isra'ilayankeebe, ko fii hondun njaldandon fii dun? E ko fii hondun ndaarirton men nii, wa si ko doole amen maa dewal amen men imminiri oo neddo, o waawi yahude? ¹³ Awa kadi on Alla Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba, dun ko on Alla baabiraaabe men ben, o mawniniino on Jiyaado makko, dun ko Iisaa, on mo hendinnodon Pilaatu lando on, yeddudon, dun ko on mo o aadiino accitugol. ¹⁴ Kono onon yeddudon on *Seniido Feewudo, toridon sulfu fii yo on accitane warnodo yimbe goo, ¹⁵ wardon on wondo dayyere ngurndan dan. Kono Allaahu on immintinii mo e hakkunde maybe ben. Ko men seedee dun. ¹⁶ Ko tippude e gomdingol innde makko nden kanko Iisaa, wadi si oo neddo sattiti. Ko e immorde e innde Iisaa nden e gomdingol e mayre on wadi si oo neddo yedaa cellal timmungal yeeso mon on fow.

¹⁷ «Jooni non yo musibbe, mido andi, onon e hooreebe mon ben, ko angal andude warrunodon dun. ¹⁸ Kono ko non Allaahu on laatiniri kon ko o longinnoo annabaabe ben fow ko adii dun, dun ko wonde *Almasiihu makko on no haanunoo tampude. ¹⁹ Jooni non, tuubee, ruttodon fii yo junuubaaji mon din monte, ²⁰ fii no Joomiraado on yedira on saa'iiji fowtere immorde e makko, e fii no o additirana on on Almasiihu mo fodanodon, dun ko Iisaa. ²¹ Himo haani wonude ka kammu ton haa tuma Allaahu on heydintini ko o daalirnoo annabaabe makko laabu be ben kon fow gila law. ²² Muusaa wi'uno: «Alla Joomiraado mon on yaltinanoyay on annabaajo wa'udo wa an min e hakkunde musibbe mon ben. Ko yo on hedoyo kala ko o wi'oyi on. ²³ Kono kala on mo hedoyaaki on annabaajo, o suutete e hakkunde jamaa on.»

²⁴Kanko Petruusu o wi'i kadi: «Annabaaɓe *hiitinoobe ɓen fow, gila e Samu'iila haa e hikkiibe e makko ɓen, hari hiitinoke fii dee jalaade doo. ²⁵Ko onon woni ɓiɓɓe annabaaɓe ɓen e *ahadi ndi Allaahu on yettannoo baabiraaɓe men ɓen, ka o daalannoo Ibraahiima wonde: «Beynguureeji aduna on fow barkinte sabu jurriya maa on.»²⁶ Ko fii mon onon taho Allaahu on addirnoo oo Jiyaado makko, mo o immintini e hakkunde maybe ɓen, fii ko barkinira on, sendugol mo kala e mon e wadugol ko boni.»

Fii no Petruusu e Yuuhanna Addiraa yeeso Mawɓe ɓen

4 ¹Wa fewndo ko Petruusu e Yuuhanna yewtata ɗun jamaa on, *yottinoobe sadaka ɓen e hooreejo aynoobe *juulirde mawnde nden e *Sadduusiyaabe ɓen ari. ²Ko fii hari ɓe haabii ko ɓen woni waajaade jamaa on kon e ko ɓen woni ɓanginde kon wonde ko e Iisaa ummutal maybe ɓen woni. ³Be fawi ɓe juude. Bay hari niɓɓii, ɓe soki ɓe haa bimbi nden jande. ⁴Kono buy e nanunoobe ɗin kongudi maɓɓe gomɗini, adadu ɓen yimɓe gomɗinɓe ko wa ɓe guluuje njowo.

⁵Bimbi nden jande yeesoobe Yahuudiyankeeɓe ɓen e mawɓe maɓɓe ɓen e jannoobe fii Sariya ɓen mottondiri Yerusalaam, ⁶wondude e Hannaana, ɗun ko yottinoowo mawɗo sadaka on, e Qayaafa e Yaayaa e Iskandar, e ɓeya jeyaabe e gorol yottinoowo mawɗo sadaka on. ⁷Be addi Petruusu e Yuuhanna hakkunde maɓɓe, ɓe landii ɓe, ɓe wi'i: «Hara ko mbawdi hondi maa innde honde wadirdon ɗun?»

⁸Onsay Petruusu heewuɗo *Ruuhu Seniido on wi'i ɓe: «Ko onon yo yeesoobe jamaa e mawɓe, ⁹ɓay hande meden landiteede fii moyɓere nde men wadani aaden jukkunnaajo, e noone no o ndikkiniraa, ¹⁰awa andee fota, jamaa *Isra'iila on fow kadi anda, ko e innde Iisaa Almasiihu on, oo jeyaado Naasirata, ɗun ko on mo fempunodon, Alla immintini mo e hakkunde maybe ɓen, ko sabu on oo nedɗo

⁸3.25 Fud. 22.18 e 26.4

selliniraa, o darii yeeso mon doo. ¹¹ Ko Iisaa on woni: «Hayre nde onon mahoobe ben hawkunodon nden wontii hittunde ka sobbundu.»^{h12} Ko fii kisiyee hebortaa goddo goo si wonaa Iisaa Almasiihu on, sabu hay gooto okkaaka innde goo ka ley kammu doo, nde waaweten dadirde sabu mun si wonaa nde makko nden.»

¹³ Bay be yi'ii pellital Petruusu e Yuuhanna ngal, dun naldini be. Be ndaari be tawi bee ko be yinkoy koy jangaa, be anditiri be ko be wondaynoo e Iisaa kon.

¹⁴ Nde tawnoo jawndaado on no darii takko mabbe, be tawi alaa fus ko be jaaboo.

¹⁵ Be yamiri yo ben yaltine, be accana be mbatirdu ndun. Onsay be diisondiri hakkunde mabbe, be wi'i: ¹⁶ «Ko hondun wadeten bee? Ko fii no henani kala hodudo Yerusalaam wonde bee wadii kaawake moyyo tiidudo, en waawataa-le yeddude dun. ¹⁷ Jooni non, fii wota dun lolu buri nii e hakkunde jamaa on, haden be, sattinanen be wota be wowlan hay gooto nden innde hande kadi.»

¹⁸ Onsay be nulitani Petruusu e Yuuhanna, be tojani be few waajagol maa janna e innde Iisaa. ¹⁹ Kono Petruusu e Yuuhanna jaabii be, wi'i: «Hara no feewi yeeso Alla ka men doftoo on, men acca Alla? ²⁰ Naawanee hoore mon dundon, ko fii men waawataa ronkude wowlude ko men yi'irnoo gite amen den kon e ko men nanirnoo noppi amen din kon.»

²¹ Be beydi be sattinande fii dun, kono bay be hebaali feere no be donkinira be, sabu ko jamaa on fow wonnoo mawninde Alla fii kon ko wadi don, be acciti be.

²² Tawi on neddo sellinaado, mo kaawake moyyo on wadaa e hoore mun, burnii duubi cappande nay.

Fii no Gomdinbe ben Torori Alla

²³ Bay Petruusu e Yuuhanna accitaama, be yaari ka dimmoobe mabbe ben, be fillitanii ben kala ko hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe ben wi'i be kon.

²⁴ Bay ben nanii ko be wi'i kon, be hawtiti, be ewnii Alla, be wi'i: «Ko an yo

^h4.11 Zab. 118.22

Joomiraado Tagudo leydi e kammu e baharu e kala ko woni e mun, ²⁵ ko an daalirnoo Ruuhu Seniido on, longindaa oo jiyaado maa, dun ko Daawuuda oo baabiraawo amen dundo:

«Ko fii hondun leyfi din monondiranta,
e ko hondun jamaaji din joganii dii miijooji mehi?

²⁶ Lambe aduna on no dartodi,
hikkondirbe e mabbe ben no wontidi,
dartii Joomiraado on e *Almasiihu makko on.»ⁱ

²⁷ «Awa yaa an Alla, ka haqiiqa, e nder ndee saare doo, oo wi'eteedo *Heroodu e oo wi'eteedo Pilaatu Pontii, be wontiduno e be wonaa Yahuudiyanke ben, wondude e Isra'iilayankeebe ben, be dartii oo Kurkantoodo ma Seniido, dun ko Iisaa, on mo subidaa. ²⁸ Be wadiri dun faale maa on e bawgal maa ngal, fii timmingol kodduruyee maa on. ²⁹ Jooni non, yaa an Joomiraado, wattan yiili fii bee jokkuube men, newnanaa kadi jiyaabe maa ben fejnirgol daaluyeeji maa din pellital timmungal. ³⁰ Fontu sookewo maa ngon fii no jawndule e maandeeji e kaawakeeji moyfi wadira e innde Kurkantoodo ma Seniido on, dun ko Iisaa.»

³¹ Bay be gaynii toraade, nokkuure nde be wonnoo e mun nden dimbii, be fow be heewi Ruuhu Seniido on, be woni e fejnirgol daaluyee Alla on pellital.

Fii Moftal Gomdinbe ben

³² Gomdinbe ben fow wonti bernde wootere e miijo wooto, tawi hay gooto e mabbe wi'ataa ko jeyi kon ko halal mun, tawi ko be kafu e fow. ³³ Tawi *sahaabaabe ben no seeditora bawgal tiidungal fii ummutal Iisaa Joomi on, moyfere tiidunde kadi woni e hoore mabbe be fow. ³⁴ Tawi baaso alaa hakkunde mabbe, ko fii kala marnoodo ngesa maa suudu yeeyitayno dun, adda coggu ko

ⁱ4.25-26. Zab. 2.1-2

yeeyi kon,³⁵ watta e juude sahaabaabe ben. Dun senditee, mo kala hendoo ko handi kon.

³⁶Yuusufu kadi, dun ko on mo sahaabaabe ben jammi Barnabaasi (ko woni firo dun ko «wakkilinoowo»), on ko *Lewiyankeejo mo Siipuru,³⁷ o yeeyi ngesa himo marnoo, o addi mbuudi din, o watti e juude sahaabaabe ben.

Fii ko Hebi Hanaaniya e Safiirata kon

5 ¹Onsay gorko goo kadi wi'eteedo Hanaaniya e beyngu mun Safiirata yeeyi ngesa hiibe marnoo. ²E nder haldigal makko e beyngu makko, o mari feccere coggu ko yeeyaa kon, o yetti ndeya feccere o watti e juude *sahaabaabe ben.

³Onsay Petruusu wi'i mo: «Hanaaniya, ko honno Ibuliisa naatiri ka bernde maa haa ka fenanaa *Ruuhu Seniido on, maraa feccere coggu ngesa mban. ⁴Ado a yeeyude mba, wonaa an jeyunoo mba? E bay a yeeyii mba, wonaa an jeyunoo coggu mabba on? Ko fii hondun non wadandaa ka bernde maa sifa ngal kuugal? Awa hinaa yimbe ben fenandaa, kono ko Alla.»

⁵Nde Hanaaniya nanirnoo din kongudi, o yani, o maayi. Tun kulol njanol hebi ben hedinoobe don fow. ⁶Onsay sukaaabe ben immii wadi kasannge e makko, be nabi mo, be surroyi.

⁷Bawto dun, bay wa saa'iiji tati feyyi, beyngu makko ari e hoore o andaali kon ko wadi. ⁸Onsay Petruusu wi'i mo kanko debbo on: «Yeeto lan si tawii ko nguu coggu doo yeeyudon ngesa mban.»

Debbo on jaabii mo, wi'i: «Eyyo, ko nguu coggu doo.»

⁹Petruusu wi'i mo fahin: «Ko fii hondun haldandon ndarndagol Ruuhu Joomiraado on? Awa e hino surroybe moodi maa ben ka dambugal daa. Be nabete an kadi.»

¹⁰Don kisan o yani e ley koyde Petruusu, o maayi. Wa ko sukaaabe ben naatata, be tawi kanko debbo on kadi o maayii. Be nabi mo, be surroyi takko moodi

makko. ¹¹ Kulol moolanaangol kadi hebi *moftal ngal fow e kala nanunooɓe fii ɗun.

Fii Kaawakeeji Moyŷi di Sahaabaabe ben Wadi

¹² Tawi sahaabaabe ben no wafude maandeeji e kaawakeeji moyŷi duudufi hakkunde jamaa on. Hari kambe gomɗinɓe ben fow hiɓe mottondiri e nder nanondiral maɓɓe ka *Tungarru Sulaymaana. ¹³ Tawi jamaa on no mantude ɓe fota, kono hay gooto e maɓɓe suusataano ɓe ɓadaade. ¹⁴ Tawi jande woo wonɓe gomɗinde Joomi on no beydaade fota, hara ko worɓe e rewɓe. ¹⁵ Awa kadi nawnuɓe no addetenoo ka sera ballaɓe, wallinee e buutuui maa e gate, fii nde Petruusu no feyŷa, hay si ko yo dowdi makko ndin hawru e godɗo e maɓɓe.

¹⁶ Lappi lappi yimɓe no wuggotonoo iwa e deya ca'e heedude e Yerusalaam, ɓe addora nawnuɓe ben e ɓe jinna tampini, ben fow sellinaa.

Fii no Sahaabaabe ben Naawiraa

¹⁷ Onsay *yottinoowo mawɗo sadaka on e kala wondunooɓe e makko, ɗun ko ndee fedde ɓee *Sadduusiyaabe, ɓe hawtodi e nawliigu timmungu. ¹⁸ Be fawi sahaabaabe ben juude, ɓe soki ɓe. ¹⁹ Kono e nder on jemma, malaa'ikaajo Joomiraado on udditi baafe kaso ngon, o yaltini ɓe, o wi'i ɓe: ²⁰ «Yahee wonoyon ka *juulirde mawnde, feɗɗinanon jamaa on kala konguɗi fii ɗan ngurndan kesan.»

²¹ Bay ɓe nanii ɗun, no weetirnoo, ɓe naatoyi ka juulirde mawnde ɓe woni e waajagol.

Onsay yottinoowo mawɗo sadaka on e wondiɓɓe mun ben hewti, ɓe nodditi dental fewjoobe ben, e dental mawɓe *Banii-Isra'iila'en ben fow, ɓe immiini ko yahana sahaabaabe ben ka kaso. ²² Bay ben suufaaɓe hewtii, laatii ɓe tawaali beya ka kaso. Be yilitii ɓe hunitii ɓe, ɓe wi'i: ²³ «Men yahuno, men tawi kaso ngon no sokiraa no holnori, ayninaabe dame ɗen kadi mo bee e ka woni. Kono bay men

udditii, men tawaali hay gooto nder ton!»²⁴ Nde hooreejo aynoobe juulirde nden e hooreebe yottinoobe sadaka ben nanirnoo din konguɗi, be jibii fii ben e ko honno fii dun sakkitoroyta.

²⁵ Tun godɗo ari, wi'i be: «E hino yimbe be sokunodon ka kaso ben ka waajotoo jamaa on ka juulirde mawnde too!»

²⁶ Onsay hooreejo aynoobe ben e suufaabe mun ben yahani be, addi e baawo doolugol be, sabu hiibe hulunoo wota jamaa on fidir be kaaye. ²⁷ Bay be addii be, be darni be yeeso dental fewjoobe ben. Onsay yottinoowo mawɗo sadaka on landori be nii, wi'i: ²⁸ «Hidon andi hari men haɗiino on few waajorgol ndee innde! Jooni non e hino on lannii lollinde waajuuji mon din Yerusalaam. E hoore dun hidon faalaa fawude kii wonkii oo nedɗo e hoore amen!»

²⁹ Onsay Petruusu e sahaabaabe ben jaabii be, wi'i: «Ko Alla doftetee edii yimbe ben. ³⁰ On Alla baabiraabe men ben immintinii Iisaa, on mo warirdon fempugol e leggal, wenga. ³¹ Allaahu on bantirii mo ka sengo mun jaamo, wadii mo Ardotoodo e Dandoowo fii okkugol *Isra'iila'en feere no be tuubira e no be yaaforanee junuubaaji. ³² Menen e Ruuhu Seniido mo Allaahu on yedi ben doftiibe mo, ko men seedee dun.»

³³ Bay ben nanii ko ben sahaabaabe wi'i kon, be hibbii haa be faalaa be warude.

³⁴ Kono Fariisiyaajo jannoowo fii Sariya on, wi'eteedo Gamaliyiila, mo jamaa on fow hoolii, hawtii ka nder dental, yamiri yo ben sahaabaabe yaltine ton taho.

³⁵ Onsay o wi'i: «Ko onon yo Isra'iilayankeebe, wattanee yiila e ko miijidon wadugol bee kon. ³⁶ Ko fii hidon andi neebaali ko Teyodaasu, waditiido ko tedduɗo, immii, mo wa yimbe teemedde nayo iwtirnoo baawo mun. Kanko Teyodaasu o waraa, doftinoobe mo ben fow lancaa. E hoore dun hay huunde nantaaka. ³⁷ Bay feyyii e on, wi'eteedo Yudaasi, jeyaado Jaliilu, immii ka fewndo windito. O dabbi yimbe ko iwtira baawo makko, on kadi mulaa, doftinoobe mo ben fow kadi saakitaa. ³⁸ Jooni min mi wi'ay on, tertee bee yimbe, acciton be, be

yaha. Si tawii dee ebbooje maa dee kuude ko e neddanke'en iwi, de bonoyay. ³⁹ Si tawii non ko e Alla iwri, haray on waawataa de bonnude. Reenee fii wota on wonu habidoobe e Alla!»

⁴⁰ Be fow be iwtiri e baawo ko o wi'i kon. Onsay be nodditi sahaabaabe ben, be focci be, be hadi be wowlugol innde Iisaa, be acciti be. ⁴¹ Kambe kadi be yalti ka hakkunde dental e hoore hiibe weltii ko tawi kon hiibe foddi e aybineede fii innde Iisaa nden. ⁴² Tawi be haabataano waajagol janna ka juulirde mawnde e ka cuudi fii Kibaaru Moyyo Iisaa Almasiihu on.

Fii no Taalibaabe ben Toddornoo Yeesoobe ko Wallitoo be

6 ¹ Nde tawnoo taalibaabe ben no beydaade tun e den balde don, Yahuudiyankebe wowloobe haala Gereeki wonbe hakkunde mabbe ben woni e nurnurtugol beya Yahuudiyankebe, sabu ko be welsindii wadangol keynguube mabbe ben ko ben handi jande woo kon. ² Onsay *sahaabaabe ben sappoo e dido nodditi taalibaabe ben no be fotata fodde, be wi'i ben: «Haanaa ka acciten daaluyee Alla on fii sendugol jaameteeji tun. ³ Ko dun wadi, yo musibbe, subee hakkunde mon yimbe njeedido, hara ko holniibe, heewube Ruuhu Allaahu on e faamu, ko halfinen de golle. ⁴ Dun, menen men duumoto e toragol e kurkanagol daaluyee on.»

⁵ Din kongudi weli be no be fotata fodde. Onsay be subii oo wi'eteedo Astefaana, on ko neddo heewudo gomdinal e *Ruuhu Seniido on, e Filiipu e Porokoor e Nikanuura e Timuuna e Parmeena e Nikolaasi mo ka wi'etee don Antiyoosi-Sirii, on ko naatunoodo e diina Yahuudiyanke. ⁶ Onsay be weebitani be sahaabaabe ben, ben *fawi juude mun den e hoore mabbe, du'anii be.

⁷ Tawi daaluyee Alla on no layude tun, adadu taalibaabe ben no beydaade fota e nder Yerusalaam. E hoore dun jamaa *yottinoobe sadaka duududo no doftaade gomdinal ngal.

Fii no Astefaana Nangiraa

⁸Tawi Astefaana, on heewuɗo sulfu e bawɗe, no waɗaynoo kaawakeeji moyyi mawɗi e maandeeji e hakkunde jamaa on. ⁹Onsay wobbe be Sireonii e be Aleksandiri e be Silisii e be *Aazii, wonnoobe ka juulirde wi'eteende Juulirde Rindinaabe, be woni e yeddondirgol e Astefaana. ¹⁰Kono tawi be alaa kutu dartagol faamu makko ngun e kongudi di Ruuhu Allaahu on longinaynoo mo din.

¹¹Onsay be yeeni wobbe yo wi'u: «Men nanirii mo kongudi hoynudi Muusaa e Alla!»¹²Ko nii be yuuniri jamaa on e mawbe ben e jannoobe fii Sariya on, ben ari nangiri Astefaana doole, be nabi mo ka dental fewjoobe ben. ¹³Tawi hibe ebbe wobbe ko seeditoo fenaande, ben wi'i: «Oo neddo no jokki aybingol nokkuure hormorde nden e Sariya on. ¹⁴Ko fii men nanii himo wi'a wonde, Iisaa, oo jeyaado Naasirata, lancay ndee nokkuure, o wayla kadi naamuuji di Muusaa waɗani en din.»

¹⁵Onsay ben wonnoobe ka dental don ndaari mo kanko Astefaana, tawi yeeso makko ngon wa'itii wa yeeso malaa'ikaajo.

Fii Yewtere Astefaana nden

7 ¹Onsay *yottinoowo mawɗo sadaka on landii mo, wi'i: «Hara dun ko non woniri?»

²Astefaana jaabii, wi'i: «Ko onon yo musibbe an e baabiraaɓe an, heditee! Alla Jom Mangural on feɗɗanno Ibraahiima ben men fewndo ko o wonnoo Mesopotamii, dun ko ado o hodoyde Haraana. ³O daalanno mo, o wi'i: «Yaltu ka leydi maa e ka bolondaa maa, yahaa haa e leydi ndi mi holloyte.»

⁴Kanko Astefaana o wi'i kadi: «Onsay o yalti e ndin leydi ben Kaldiyankeeɓe, o hodoyi Haraana. Bay ben makko faatike, Allaahu on addi mo kanko Ibraahiima haa e ndii leydi ndi wondon e mun jooni. ⁵E hoore dun o yedaali mo ndondi woo e

^j7.3 Fud. 12.1

ndii leydi, hay non yeru ka o tippa koyngal. Kono o fodi mo okkugol mo ndi, ndi wona halal makko kanko e jurriya makko aroyoowo baawo makko on. Wa fewndo ko Alla daalani mo dun, hari o maraa biɗɗo. ⁶ Allaahu on daalani mo kadi wondema jurriya makko on aroyay nde daakoyii e leydi jananiri, wonbe e ndin leydi kurkoya be, tampina e nder duubi teemedde nay. ⁷ Kono o daalani mo kadi, o wi'i: «Ko min jaawata on jamaa kurkoydo be. Bawto dun, be yaltoya ton, be rewoyammi e ndee nokkuure doo.»^{k8} E hoore dun Allaahu on yettodi e makko *ahadi ndi maande mun woni *sunninegol. Ko e nder dun Ibraahiima daji Issaaqa, o sunnini mo ka jalaande jeetatabere. Issaaqa wadiri non Yaaquuba, Yaaquuba kadi wadiri non e maamiraabe men ben, dun ko bibbe makko ben sappoo e dido.

⁹ «Ben maamiraabe men nawli Yuusufu, be yeeyi mo fii nabegol *Misira. ¹⁰ Kono tawi Alla no wondi e makko, o sorti mo e nder din tampereji makko fow, Alla okki mo sulfu e faamu yeeso Fir'awna. On lando Misira wadi mo ardotoodo leydi Misira ndin, e ka galle makko kanko lando on. ¹¹ Bawto dun, heege wadi e nder leydi Misira ndin fow haa hewtoyi *Kanaana, tampere nden tiidi, tawi ben maamiraabe men alaa hebude ko jaama. ¹² Yaaquuba nani wonde jaamete no woodi Misira. Ka laawol aranol, o immini faybe makko ben, dun ko maamiraabe men ben. ¹³ Ka laawol dimmol, Yuusufu andintinii ben-gootoobe mun ben, ko onsay Fir'awna andi iwdi Yuusufu ndin. ¹⁴ Onsay Yuusufu immini ko yahana ben makko Yaaquuba e beynguure mun nden fow, tawi ben no yonunoo cappande njeedido e njowo. ¹⁵ Kanko Yaaquuba o yahi Misira. Ko don kanko e ben maamiraabe men be faatii. ¹⁶ Be nabaa Sakiima, be wattinoyaa ka berde de Ibraahiima ittunoo kaalisi soodi Sakiimadon e juude bibbe Hamuura ben.

^k7.6-7 Fud. 15.13-14, e Egg. 3.12

¹⁷ «Nde tawnoo saa'i on badike ka Allaahu on hunna ko o fodunoo Ibraahiima kon, tawi jamaa makko wondo Misira on, no burtude tun duudude, ¹⁸ haa nde goddo mo andaano Yuusufu laamii Misira. ¹⁹ On lando dayni lejol men ngol, o tampini maamiraabe men ben haa o hawkini be bibbe mabbe ben fii wota ben wuuru. ²⁰ Ko fewndo on saa'i don Muusaa jibinaa, tawi himo labaa yeeso Alla. O muyninaa lebbi tati ka galle ben makko. ²¹ Bay o accaama ka yaasi, jiwo Fir'awna on hocci mo, ne'iri mo wa biddo mun. ²² Onsay Muusaa jannaa gande Misirayankooobe ben fow, o woni tiida-kongudi e kuude.

²³ «Bay wonii o timminii duubi cappande nay, o miijii e bernde makko fii yewtoyagol musiibe makko ben, dun ko *Banii-Isra'iila'en. ²⁴ O yi'i goddo e ben musiibe makko no tampinee. O ari dandugol mo, o yottanii mo, o wari Misirayankoojo on. ²⁵ Tawi himo sikka musiibe makko ben faamay wonde Allaahu on yedii be kisiyee tippude e sookeeje makko den, kono kambe be faamaali dun. ²⁶ Bimbi nden jande, o yaltiti e hakkunde wofbe e ben musiibe makko ka piirata, o woni e moyyintingol hakkunde mabbe, o wi'i be: «Ko onon woni musiibe, ko fii hondun mo kala e mon no tampina oya?»

²⁷ «Kono wonnoodo tampinde jokondo mun on wiggii Muusaa, wi'i: «Ko hombo wadu-maa lando e jaawoowo e hoore amen? ²⁸ Kaa a faalaa lan warude, wano warirdaa Misirayankoojo on non hanki?»²⁹ Sabu ngol kongol, Muusaa dogi, yahi daakoyii e ndii leydi wi'eteendi Midiyaani, o daji don bibbe dido.

³⁰ «Duubi cappande nay bawto dun, malaa'ikaajo feenani mo e loyngol yiite ka pitahun woni sumude ka wulaa fello *Sinaayi. ³¹ Bay o yi'ii dun, kanko Muusaa o njaldi fii kon ko o yi'i. Nde tawnoo himo badaade fii tenyngol, o nani Joomiraado on no wi'a: ³² «Ko min woni Alla Joomiraado baabiraabe maa ben, Alla Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba.» Onsay Muusaa diwni, tawi suusataa ndaarirde ton.

³³ «Joomiraado on daalani mo kadi, wi'i: «Solu pade maa den, ko fii ndee nokkuure nde wonda e mun ko nokkuure hormorde.»³⁴ O daalani mo kadi, o wi'i:

«Mi yi'ii tampere jamaa maa wondo Misira on, mi nanii woytaango mabbe ngon, mi jippike fii jattingol be.» O daalani mo kanko Muusaa, o wi'i: «Mido imminde ma Misira.»

³⁵ Kanko Astefaana o wi'i kadi: «Ko Muusaa on mo be hayfinnoo be wi'i: «ko hombo wadu-maa lando maa jaawoowo?», ko on Alla immi tippude e ballal malaa'ikaajo feenannoodo mo ka pitahun on fii wonugol lando e sottoowo. ³⁶ Ko on yaltini be e hoore wadugol kaawakeeji e maandeeji e nder leydi Misira, haa nabani ka *Baharu Bodeejo e ka wulaa e nder duubi cappande nay.

³⁷ Ko Muusaa wi'unoo Bani-Isra'iila'en wonde: «Alla yaltinanoyay on annabaajo wa'udo wa an min e hakkunde musiɓɓe mon ben.»^{m38} Fewndo ko jamaa on mottondirnoo ka wulaa, ko kanko wondunoo e malaa'ikaajo yewtaynoodo mo on ka fello Sinaayi, wondude kadi e maamiraabe men ben. Ko kanko kadi Alla yedi daaluyeeji ngurndan din fii hewtingol en di. ³⁹ Kono tawi maamiraabe men ben faalaaka mo doftaade, be bugitii mo, tawi berde mabbe ko Misira fewti. ⁴⁰ Be wi'i *Haaruuna: «Moyyinan men allaaji ko ardoo men. Ko fii men andaa ko hebi Muusaa oo yaltindo men leydi Misira.»⁴¹ E nder den balde don be moyyini nandolla ga'un nagge, be addani ndun nandollaaru sadaka, be weltori kon ko be moyyini juude mabbe. ⁴² Onsay Allaahu on hucci be, o accidi be e rewugol koode den ka kammu, wano windori non ka deftere annabaabe ben, ka o daali don:

«Ko onon yo bolondaa *Isra'iila,
 fewndo hirsaynodon wadon sadakaaji ka wulaa
 e nder duubi cappande nay,
 hara ko min wadanaynodon dun?»

⁴³ Kono bay on rewii oo allaajo wi'eteedo Muluuka,
 on rewii kadi ndee hoodere oo allaajo mon wi'eteedo Ronfa,

^m7.37 Yaj. 18.15

din nandollaaji di moyŷindon fii ko rewon,
min kadi mi bugoto on toonin *Baabiila.›ⁿ

⁴⁴ «Tawi maamiraabe men ben no wondi e *rewirdu ndu seeditoore nden woni e mun ndun ka wulaa ton, wano yewtidaynoodo e Muusaa on yamirirnoo mo yo ndu moyŷinire non, e sifa no o hollirnoo mo non kadi. ⁴⁵ Bay maamiraabe men hikkiibe e bendon ben yettitii ndu, be yaadi e mayru, tippude e yamiroore Yaasuwa, e ndii leydi dii leyŷi di Alla bugitinoo yeeso mabbe, ndu lutti don haa hewti e Daawuuda, ⁴⁶ on mo Allaahu on yedi sulfu, o torii ka o darnana Alla Yaaquuba on suudu, ⁴⁷ kono ko Sulaymaana wonnoo ko darnani mo suudu.

⁴⁸ E hin-le Jom Bural on hodataa e ko goddo mahiri juude, wano annabaajo on holliri non wonde, Alla daali:

⁴⁹ «Ko kammu ngun woni jullere laamu an nden,
leydi ndin wonanimmi ka mi tippa.»

Joomiraado on daaluno:

«Ko suudu hondu darnanton mi,
maa ko nokkuure honde wonantammi fowtorde?

⁵⁰ E hara hinaa bawgal an mi warri dun fow?›^j

⁵¹ «Ko onon yo yimbe yoorahoooreebe, be berde mun e be noppi mun uddi, onon non ko on dartotoobe soono woo *Ruuhu Seniido on, wano baabiraabe mon ben dantoraynoo non! ⁵² E hara, ko hombo e annabaabe ben wonnoo mo baabiraabe mon ben bittinaano? Hay be warno ben adinoobe *hiitaade fii arugol Feewudo on, on mo janfidon wardon, ⁵³ dun ko onon be huutoraali Sariya mo malaa'ikaabe ben hewtinnoo on on!»

ⁿ7.42-43 Amu. 5.25-27

^j7.49-50 Isa. 66.1-2

Fii Piyeede Astefaana

⁵⁴ Bay ben nanii dun, berde mabbe den sokii, be natindiri jiiye mabbe den, monee makko kanko Astefaana. ⁵⁵ Kono kanko Astefaana o burti heewude Ruuhu Seniido on, o tiggittii ka kammu, o yi'i annoora Alla on, o yi'i kadi Iisaa no darii ka sengo jaamo Alla. ⁵⁶ Kanko Astefaana, o wi'i: «Mi yi'ii kammu ngun no uddittii. E hino ka *Bii-Aaden on darii ka sengo jaamo Alla!»

⁵⁷ Onsay be fow be uddi noppi, be sonki e makko, be wubbani mo. ⁵⁸ Be radii mo haa ka baawo saare, be wariri mo kaayfe. Seedeefe ben acci concii mun din e ley koyde suka no wi'ee Saawulu.

⁵⁹ Wa fewndo ko be fidata mo kanko Astefaana kaayfe, tawi himo tororde nii, wi'a: «Ko an yo Joomi an Iisaa, jabbo wonkii an kin!» ⁶⁰ Onsay o jiccii kadi, o ewnii ko tiidi, o wi'i: «Joomi, wota a faw oo junuubu e hoore bee!» No o gaynirnoo wowlude dun, o timmi.

8

¹ Tawi Saawulu no wonani fii mayde Astefaana nden.

Fii no Saawulu cukkori Moftal ngal

Nden jande jukkere mawnde hebi dental gomdinbe wongal ngal Yerusalaam haa be fow be saakitii be yaari e ngal diiwal Yahuuda e Samariiya, si wonaa *sahaabaabe ben. ² Onsay yimbe be dewal ben surri Astefaana, be fesi mo kadi fota. ³ Tawi Saawulu kapun ko lancaynoodo *moftal gomdinbe ben, ko fii himo naataynoo e cuudi fii wippitugol gomdinbe ben, worbe e rewbe, o feroo ka kaso. ⁴ Ko ben saakitanoobe yahaynoo nokkeeli fow waajoo fii Kibaaru Moyyo on.

Fii no Kibaaru Moyyo on Lolliri Samariiya

⁵ Filiipu kadi yahi e saare jeyaande e diiwal *Samariiya, o waajii don fii *Almasiihu on. ⁶ Bay jamaa on nanii ko Filiipu yewtata kon, be yi'ii kadi maandeeji di o woni wafude din, be habbitii e kongudi di o woni yewtude din.

⁷ Sabu tawde jinnaaji no yaltaynoo e yimbe duuduube be di wonnoo e mun, e hoore hidi haaca ko tiidi, awa kadi maaya-banduube buy e boofooobe sellinaama. ⁸ Onsay welo-welo moolanaango wadi e nden saare.

⁹ Kono tawi ado dun, gorko wi'eteedo Sim'uunu no e nden saare, wadaynoodo mbilankaaku naldina jamaa Samariiya on, waditiido ko teddufo. ¹⁰ Hari be fow, gila e tosooko on haa e burdo mawnude on, hibe habbii e makko, hibe wi'a: «Oo ko bawgal Alla wi'eteengal Mawngal ngal!»¹¹ Tawi hibe habbinoo e makko sabu tawde gila neebii himo naldiniraynoo be mbilankaakuuji makko. ¹² Kono bay be hoolike Filiipu on feyninando be innde Iisaa Almasiihu on e Kibaaru Moyyo fii *laamu Alla ngun, onsay worbe e rewbe *lootaa maande kisiyee. ¹³ Sim'uunu kadi gomdini. Bay o lootaa maande kisiyee, tawi o seedataa e Filiipu. O watti yi'ude maandeeji mawdi e kaawakeeji moyyi ka wadata, o naldi fii dun.

¹⁴ Nde bee sahaabaabe wonbe Yerusalaam nanirnoo wonde hoduube Samariiya ben jabii daaluyee Alla on, be imminani be Petruusu e Yuuhanna. ¹⁵ Ben ari ka mabbe, be toranii be fii yo be hebu *Ruuhu Seniido on. ¹⁶ Ko fii hari Ruuhu Allaahu on jippaaki e hoore hay gooto e mabbe taho, hari ko maande kisiyee tun be lootaa e innde Iisaa Joomi on. ¹⁷ Onsay Petruusu e Yuuhanna *fawi juude mun den e hoore mabbe, ben hebi Ruuhu Seniido on.

¹⁸ Bay Sim'uunu ndarii tawii ko nde sahaabaabe ben fawunoo juude mun den e hoore mabbe si be okkaa Ruuhu Allaahu on, onsay o addani be mbuudi, o wi'i be: ¹⁹ «Yedee lan min kadi ngal bawgal, fii yo tawu kala mo mi fawi juude an den e hoore mun hebay Ruuhu Seniido on!»

²⁰ Kono Petruusu wi'i mo: «Yo kaalisiji maa din halkodu e maa, bay hida sikka dokkal Alla ngal ko kaalisi heborta! ²¹ Ko fii a alaa gebal, a alaa ndondi e nder dun, bay bernde maa nden laabaa yeeso Alla. ²² Tuubu fii dii miijooji bondi wondi ka bernde maa, torodaa Joomiraado on no di yaaforee si no gasa. ²³ Ko fii mi yi'ii hida tumbii e nder hahhannde, hida humondiri e angal peewal.»

²⁴ Onsay Sim'uunu jaabii, wi'i: «Onon tigi toranee lan Joomiraado on fii kon ko wi'udon wota hewtan.»

²⁵ Bay ben dido be sahaabaabe ben imminoo gaynii fejninde daaluyee Joomiraado on e seeditanagol mo, be yiltitii Yerusalaam. E nder yiltitagol maɓɓe ton, be waajii fii Kibaaru Moyyo on e nder kodooli Samariyankeebe duudufi.

Fii ko Wadi kon hakkunde Filiipu e Nuunaado mo Ecopii on

²⁶ Malaa'ikaajo Joomiraado on fejnani Filiipu, wi'i mo: «Immo jokkaa laawol iwungol Yerusalaam yaari Gaaza, dun ko ngol ka sengo ley, jaarungol ngol ka wulaa.»²⁷ Onsay o immii o yahi, o haccii gorko *nuunaado mo Ecopii toowa ndarndeejo e nder laamateeri ndi debbo wi'eteedo Kandaas laamii e mun Ecopii. Tawi ko on gorko halfinaa ngaluuji on debbo fow, tawi on no arnoo Yerusalaam fii rewugol Alla. ²⁸ Ko on yiltitotoo Ecopii, tawi himo joodii e hoore *giri-giriwal makko ngal pucci poodata, himo jangora deftere annabi Isaaya nden. ²⁹ Onsay Ruuhu Allaahu on yamiri Filiipu, wi'i: «Wuggo, hewtitodaa oo mo giri-giriwal.»

³⁰ Onsay Filiipu dogi. Bay o badike on mo Ecopii, o nani on no janga deftere annabi Isaaya nden. O landii mo, o wi'i: «Hara hida faamude koo ko wonda jangude?»

³¹ On gorko jaabii, wi'i: «Ko honno mi faamirta si goddo sifanaaki lan?» Onsay o noddi Filiipu yo o yawu, o joodoo takko makko.

³² Tawi ko oo aaya doo o wonnoo jangude:

«Himo dowiraa wa baalii hirsoyteengii,

hara o udditaali hunduko,

wa baalun mbobidankun tayooowo kun leebi.

³³ E nder ko o hayfinaa kon, be fanni mo goonga.

Hara non ko hombo fillitotoo fii jamaanu makko ngun?

Ko fii ngurndan makko ðan tayaama ka hoore leydi.»⁹

³⁴ Bay kanko nuunaado on o gaynii jangude ðun, onsay o wi'i Filiipu: «Mi torike ma, andinan ko hombo oo annabaajo wowli fii mun, si ko kanko tigi maa si ko goddo goo?»³⁵ Onsay Filiipu yetti haala kan, o fuddorani mo on aaya mo o jangi, o feɗɗinani mo Kibaaru Moyyo Iisaa on.

³⁶⁻³⁷ E nder yaadu mabbe ndun, be yi'oyi ka ndiyan woni. Onsay nuunaado on wi'i: «E hino ndiyan, ko hondun hadatammi *looteede maande kisiyee?»^P

³⁸ Onsay on nuunaado yamiri yo giri-giriwal ngal darne, o ukkodi e Filiipu ka ndiyan, on looti mo ðon maande kisiyee. ³⁹ Bay be yawii ka ndiyan, Ruuhu Joomiraado on jilii Filiipu, nuunaado on yiitaali mo hande kadi. O jokkiti laawol makko e hoore himo weltii. ⁴⁰ Filiipu kajun taw tun no Asduuda. Gila ðon o waajii fii Kibaaru Moyyo on e ca'e ðe o rewɗe e mun ðen fow haa o hewti Seezariiya.

Fii no Saawulu Gomɗiniri

(Sah. 22.6-16, 26.12-18)

9 ¹ Kono tawi Saawulu kajun no wadi ka wonkii mun kambirangol taalibaabe Joomi on mayde. Kanko Saawulu o yahi ka *yottinoowo mawdo sadaka on, ² o wi'i on yo o windu bataake haa e ðee juulirde Yahuudiyankeebe wonde Damaasi, fii no o andira si tawii no woodi ton worbe maa rewbe jokkobe laawol Iisaa ngol, o yaha o haɓɓoya be, o adda Yerusalaam.

³ Bawto ðun, bay o yahii haa o badike Damaasi, tun nde wootere ndaygu iwri ka kammu ari, hundi mo. ⁴ O yani kisan ka leydi, o nani hawa no wi'a mo: «Saawulu, Saawulu, ko fii hondun wonda mi cukkanaade?»

⁵ On jaabii, o wi'i: «Ko an hombo nii, yaa an Joomi an?»

⁹8.33 Isa. 53.7-8

^P8.37 Bindi goo no beyditi ðun ka lannoode aaya on: Onsay Filiipu wi'i mo: «Si tawii hida gomɗini ittiri bernde maa nden fow, haray no gasa.» Onsay nuunaado on wi'i: «Mido gomɗini wonde Iisaa Almasihu on ko *Biddo Alla.»

Onsay kanko Joomi on o jaabii mo, o wi'i: «Ko min woni Iisaa on mo wondaaku cukkaade. ⁶Immo naataa e ndee saare doo, ben yeetoto ma ko haanudaa wadude.»

⁷Tawi ben be o yaadaynoo no darii mbobidi hakkee kulol. Hiibe nanaynoo kadi kan hawa, kono be alaa yi'ude hay gooto. ⁸Onsay Saawulu immii ka leydi. Fii kala gite makko den no udditinoo, kono tawi o alaano yi'ude hay huunde. Be dowiri mo juude makko den haa Damaasi. ⁹O woniri non balde tati o yi'aali, e hoore dun o jaamaa, o yaraa.

¹⁰Kono tawi taalibaajo no Damaasi don wi'eteedo Hanaaniiya. Joomi on fejjinani mo, wi'i: «Hanaaniiya!»

O jaabii: «Naamu, yaa an Joomi!»

¹¹Kanko Joomi on o wi'i mo: «Immo yahaa e ngal datal wi'eteengal Feewungal, landodaa fii oo wi'eteedo Saawulu mo Tarsiisu wondo ka galle Yahuuda, himo toraade don. ¹²E nder ko o torotoo kon, o fejjinanaa, o yi'i goddo no wi'ee Hanaaniiya, on no naata *fawa juude mun den e hoore makko fii yo o wuntu.»

¹³Hanaaniiya jaabii, wi'i: «Joomi an, mi nanirii buy no wi'a wonde on neddo wadii boneeji duudufi e hoore laabube maa ben Yerusalaam. ¹⁴Awa doo kadi hooreebe yottinoobe sadaka ben no newnani mo habbugol kala jantotoodo innde maa nden.»

¹⁵Kono Joomi on wi'i mo: «Yahu, ko fii on neddo ko aala mo mi subii fii ko lollina innde an nden yeeso be wonaa Yahuudiyanke ben e lambe ben e yeeso *Banii-Isra'iila'en. ¹⁶Awa kadi mi hollay mo ko ittiri haa honto o tampirta innde an nden.»

¹⁷Onsay Hanaaniiya yahi. Bay o hewtii e ndun suudu ka on woni don, o fawi juude makkoden e hoore Saawulu, o wi'i: «Ko an yo Saawulu musiddo an, ko Joomi Iisaa, on fejnando ma ka laawol fewndo arataa, woni ko imminimmi fii yo a wuntu, awa kadi fii yo a heewu *Ruuhu Seniido on.»¹⁸Don kisan ko wa'itata wa

kobolle iwi ka gite makko, saami, o wunti, o immii, o *lootaa maande kisiyee.
¹⁹ Bawto dun bay o jaamii, o hetti doole makko den.

Fii no Saawulu Seeditorani Iisaa Almasiihu on

O wontidi e taalibaaɓe wonnoobe Damaasi don ben e nder balde. ²⁰ O fuddii kisan waajaade fii Iisaa ka juulirde, o wi'a jaka ko oo nun woni *Bidɗo Alla on.

²¹ Nanunooɓe dun ben fow njaldi fota, ɓe wi'i: «Hinaa oo giddanaynoo mulugol ben jantotoobe ndee innde Yerusalaam? Hinaa ko addunoo mo kadi ko fii nangugol ben wonnoobe jantaade nde, naba ɓe yeeso hooreeɓe yottinoobe sadaka ben?»

²² Tawi kanko Saawulu himo burtude tun beydaade, himo njaldiniraynoo Yahuudiyankɛɛɓe wonnoobe Damaasi ben e dow ɓanginirangol ɓe pellital wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on. ²³ Bay wontii don haa neebii, Yahuudiyankɛɛɓe ben diisondiri fii warugol mo. ²⁴ Kono Saawulu humpitii fii kan janfa maɓɓe. Tawi ben no aynunoo dame den jemma e njalorma fii no ɓe warira mo. ²⁵ Onsay taalibaaɓe ben yettiri mo jemma, tumbi e nder debeere, ɓe yawtini mo maadi ndin.

²⁶ Bay kanko Saawulu o hewtii Yerusalaam, o ɗaɓɓi no o wontidira e taalibaaɓe ben, kono tawi fow no hulunoo mo, awa kadi hari ɓe hoolaaki o wontii taalibaaɓo.

²⁷ Onsay Barnabaasi yetti mo, nabi takko *sahaabaabe ben. O sifanii ɓe ko honno kanko Saawulu o yiidiri e Joomi on fewndo o yahata Damaasi e ko hondun Joomi on yewti mo e ko pellital hongal o waajori Damaasi e innde Iisaa. ²⁸ Gila dun, tawi o hayloday e maɓɓe Yerusalaam, o yewtira kadi pellital e innde Joomi on. ²⁹ Tawi himo yewtidaynoo kadi, yeddondira e Yahuudiyankɛɛɓe wowloobe haala Gereeki ben, kono tawi ben kadi no ɗaɓɓude no warira mo. ³⁰ Bay kambe sibbe wonbe e laawol gootol ben ɓe humpitike dun, ɓe nawri mo Seezariya, ɓe itti mo don kadi, ɓe nabi mo Tarsiisu.

³¹Tawi buttu no wonani *moftal ngal e nder dee leyde doo fow, dun ko dee diiwe Yahuuda e Jaliilu e Samariiya. Tawi hiibe mawnude e nder gomdinal ngal, awa kadi hiibe wuuri e nder yankinaare Joomiraado on, hiibe beydorde kadi ballal Ruuhu Seniido on.

Fii no Iiniya Ndikkiri e fii Wurniteede Taabiita

³²E nder ko Petruusu jindata e nokkeeli din fow kon, o yahi ka bee gomdinbe hodube Lidaa. ³³O tawi don goddo, maaya-banduujo, no waalii e danki gila duubi jeetati, on no wi'ee Iiniya. ³⁴Kanko Petruusu o wi'i mo: «Iiniya, Iisaa Almasiihu on sellinii ma! Immo an tigi, weyyi'taa danki maa kin!» O immii kisan. ³⁵Bay hodube Lidaa ben e bee ka hollaande Saruuna fow yi'ii dun, be gomdini Joomi on.

³⁶Tawi kadi debbo okkaynoodo fota, wada kuude moyye, no hodunoo Jaffaa, on no wi'ee Taabiita. (Ko woni firo dun e haala Gereeki ko Dorkaas.) ³⁷On debbo nawni e den balde don, o maayi. Bay be gaynii fewnude mo, be nabi mo, be wallinoyi e nder suudu goo ka koore dow. ³⁸Nde tawnoo Lidaa e Jaffaa wodondiraa, awa kadi hari taalibaa'be ben andii wonde Petruusu no Lidaa don, be immini yimbe dido ko yahana mo, wi'a: «Yandi men torike ma arugol tinna, hara a neebaali.»

³⁹Onsay Petruusu immii, yaadi e mabbe. Bay o hewtii, be yawni mo ka koore e ndun suudu. Rewbe keynguube ben fow badii mo no wulla, e hoore hiibe holla mo dolokkaaji e burmusuuji di kanko Dorkaas o moyyinaynoo wa fewndo ko o wondi e mabbe.

⁴⁰Onsay kanko Petruusu o yaltini be fow ka yaasi, o jiccii, o torii. Bawto dun o fewtiti furee on, o wi'i: «Taabiita, immo!» Onsay kanko Taabiita o udditi gite den, o yi'i Petruusu, o immii, o joodii. ⁴¹Kanko Petruusu o nangi mo jungo ngon, o immini, o noddi gomdinbe ben e keynguube ben, o watti mo e juude mabbe e

hoore ko o wurdo. ⁴² Dun andii e nder Jaffaa fow, buy gomdini Joomi on. ⁴³ Kanko Petruusu o weeri Jaffaa don seeda ka garankeejo no wi'ee Sim'uunu.

Fii no Korneliyuusu Gomdiniri

10 ¹Tawi goddo no Seezariya don kadi wi'eteedo Korneliyuusu, on ko yeesoojo goo e nder dental suufaabe wi'eteengal dental be Itali. ²Tawi on ko dewo, kanko e yimbe suudu makko ndun fow hiibe hulaynoo Alla, awa kadi himo wallaynoo miskinbe fota, duumoo e toragol Alla. ³Fewndo ka baawo fanaa, o fejninaana, o yi'i ko laabi poy, malaa'ikaajo Alla no naata ka makko. On malaa'ikaajo noddi mo, wi'i: «Korneliyuusu!»

⁴Kanko Korneliyuusu o punnii mo e hoore himo huli. O wi'i malaa'ikaajo on: «Ko hondun wadi Koohoojo?»

Kajun malaa'ikaajo on wi'i mo: «Torndeeji maa din e dokke de okkordaa miskinbe ben yentinaama fii ko anditee yeeso Alla. ⁵Jooni immiin wobbe ko yaha Jaffaa addanoye goddo no ton no wi'ee Sim'uunu jammaado Petruusu. ⁶Himo weeri ka garankeejo wi'eteedo kadi Sim'uunu, on no hodi ka daande baharu.»

⁷Nde on malaa'ikaajo yewtudo mo dun yahirnoo, kanko Korneliyuusu o noddi kisan kurkaaduube makko dido e suufaajo dewo Alla goo tawanoodo e ben be o halfinaa. ⁸Bay o gaynii be sifanaade dun fow, o immini be Jaffaa.

Fii ko Petruusu Fejninaana kon

⁹Bimbi nden jande nde tawnoo hiibe ka laawol, awa kadi be badike saare nden, Petruusu kadi yawi ka fowtorde hoore suudu tumbere jalorma fii toragol Alla.

¹⁰O weelaa, o faalaa ko o jaama. Wa fewndo ko o defantee, o fejninaana goddun,

¹¹o yi'i kammu ngun no udditii, o haynii huunde nanditaynde e sollewol fontingol njanol jogaangol e cobbi din nay no tippoo waaloo ka hoore leydi.

¹²Tawi no e maggol kulle yaarayde koyde nay den fow e kala kulle daasotoode ka

hoore leydi e colli wiirooji dɪn fow. ¹³ O nani hawa no wi'a mo: «Petruusu! Immo waraa, jaamaa!»

¹⁴ Kono kanko Petruusu o wi'i: «Oo'o Joomiraado! Ko fii mi jaamaali haa hande ko tuuni maa ko laabaa!»

¹⁵ Ka dɪmmun o nani hawa kan no wi'a mo: «Wota a jogor ko Allaahu on labbini kon wa ko tuuni.»¹⁶ Dun wadiri non haa laabi tati. 'Bawto dɪn, nden huunde yentinaa kisan ka kammu.

¹⁷ Wa fewndo ko kanko Petruusu o jibii fii ko o feɲɲinanaa kon, tawi e hino yimbe ka dambugal, dɪn ko bee be Korneliyuusu immiini, humpitiiɓe fii nduu suudu Sim'uunu. ¹⁸ Be noddɪ, be landii si ko doo oo wi'eteedo Sim'uunu jammaado Petruusu weeri.

¹⁹ Fewndo ko Petruusu miijotoo fii ko o feɲɲinanaa kon, Ruuhu Allaahu on wi'i mo: «E hino yimbe tato ka landotoo fii maa. ²⁰ Immo tippodaa, yaadaa e maɓɓe, hara a sikkitaaki, ko fii ko min immiini be.»

²¹ Onsay kanko Petruusu o tippii, o wi'i be: «E hino lan. Ko min wondon landaade fii mun. Ko fii hondun addi on doo?»

²² Be jaabii mo, be wi'i: «Ko hooreejo dental suufaaɓe wi'eteedo Korneliyuusu, aaden feewudo, huloowo Alla, mo jamaa Yahuudiyanke fow joganii kongol moyɓol, woni ko malaa'ikaajo laabudo andini wonde yo o adde ka suudu makko fii hedagol kongudi maa dɪn.»²³ Onsay kanko Petruusu o werni be.

Bimbi nden nande, o immii, o yaadi e maɓɓe. Sibbe goo be Jaffaa dowti mo.

²⁴ Bimbiti nden nande o hewtoyi Seezariya, tawi kanko Korneliyuusu himo habbii be, tawi himo nodditi sibbe makko ben e yibbe makko hibbuɓe ben ka makko.

²⁵ Bay kanko Petruusu o hewtii, Korneliyuusu yahi jabɓagol mo, yani ka ley koyɓe makko, o sujyani mo. ²⁶ Kono kanko Petruusu o banti mo, o wi'i: «Immo, min kadi ko mi neddo!»

²⁷ E nder ko o yewtidata e makko kon, bay be naatii, be tawi yimbe buy no moobii ton. ²⁸ Onsay kanko Petruusu o wi'i be: «Hidon andi Yahuudiyankeejo no toɗanaa ka takkondira e mo wonaa Yahuudiyanke maa ka on naata ka makko. Kono min, Alla hollii lan, haanaa ka goddo wi'a hay gooto no tuuni maa laabaa. ²⁹ Ko dun wadi, bay on imminii ko yahanammi, mi arii e hoore mi sattinaali. Jooni non mi landike on, ko fii hondun addirdon mi?»

³⁰ Korneliyuusu wi'i mo: «Hari mido toroo Alla ka suudu an ka baawo fanaa, mi yi'i gorko borniido concii jalbudi no darii yeeso an, gila dun wadii nii balde nay. ³¹ On wi'immi: «Korneliyuusu, torndeeji maa din jabaama, Alla kadi maanditike dokke de okkordaa miskinke ben. ³² Jooni immin ko yaha Jaffaa, addane oo wi'eteedo Sim'uunu jammaado Petruusu. On no weeri e suudu garankeejo no wi'ee kadi Sim'uunu ka daande baharu.» ³³ Don kisan mi immini ko yahane, an kadi a moyyinii ko ardaa kon. Jooni non, men fow meden doo yeeso Alla fii hedagol ko Joomiraado on yamir-maa kon fow.»

³⁴ Onsay Petruusu yetti haala kan, wi'i: «Ka haqiiqa mi faamii dun, fow no fota yeeso Alla. ³⁵ E nder leyyi din fow, kala huludo mo, jokki peewal, o jabanay ontigi. ³⁶ O tippinani *Banii-Isra'iila'en daaluyee on, fii ko feɗɗinana be Kibaaru Moyyo wondudo e buttu on, rewruude e Iisaa Almasihu on, on Joomi yimbe ben fow. ³⁷ Onon tigi hidon andi ko feyyunoo kon Jaliilu, haa hewtoyi diiwal Yahuuda ngal fow, bawto *lootagol maande tuubuubuyee ko Yaayaa waajinoo fii mun kon. ³⁸ E ko honno Allaahu on yefiri Iisaa, oo jeyaado Naasirata, *Ruuhu Seniido on wondude e bawgal, dun ko on yahaynoodo hen fow, wada moyfere, sellina be jinna nangunoo fow, sabu tawde Alla no wondunoo e makko.

³⁹ «Ko men seedee kadi ko o wadi kon fow e nder ndii leydi Yahuudiyankeebe haa nabani Yerusalaam. Be wariri mo fempugol mo e leggal, wenga. ⁴⁰ Allaahu on immintini mo ka palaande tammere, o newnani mo kadi hollitagol, ⁴¹ hinaa non e yimbe ben fow, kono e seedeebe be Allaahu on subinoo aranun ben, dun ko

menen ɓee jaamidube e makko, yaridi ɓawto immintineede makko e hakkunde mayɓe ben. ⁴² Kanko Iisaa o yamiri men waajagol jamaa on, fellintinana ɓe wonde Allaahu on toɗɗike mo kanko tigi jaawoowo wurɓe e mayɓe. ⁴³ Awa kadi annabaabe ben fow seeditaninoke mo wonde kala gomɗindo mo heɓay yaafuyee junuubaaji e innde makko.»

⁴⁴ Nde tawnoo Petruusu no waajaade fii ɗun, Ruuhu Seniido on tippii e ben wonnoobe hedaade ngol kongol ɗon fow. ⁴⁵ Gomɗinnoobe sunninaa ben fow, ɗun ko ɓee ɓe Petruusu arɗii, ɗaldi fii ko ɓe wonaa Yahuudiyanke ben okkaa kon Ruuhu Seniido on. ⁴⁶ Ko fii hari hiɓe nanaynoo hiɓe wowla e *haalaaji janani, manta Alla.

Onsay Petruusu yetti haala kan, wi'i: ⁴⁷ «E hara en salanto ɓee heɓube Ruuhu Seniido on ndiyan ko ɓe loitora maande kisiyee wano heɓirden non enen kadi?» ⁴⁸ Onsay o yamiri yo ɓe loote maande kisiyee e innde Iisaa Almasiihu on. Kamɓe kadi ɓe torii mo wondugol e maɓɓe e nder balɗe.

Fii no Petruusu Siforani Gomɗinɓe ben Yerusalaam

11 ¹ Sahaabaabe* wonɓe ka diiwal Yahuuda ben e ɓe ɓe wondi e laawol gootol ben, nani wonde ɓe wonaa Yahuudiyanke ben jabii daaluyee Alla on. ² Bay kanko Petruusu o yahii Yerusalaam, gomɗinɓe sunninaa ben banniti mo, feli, ɓe wi'i: ³ «A naatii ka ɓe *sunninaaka ben, awa kadi a jaamidii e maɓɓe!»

⁴ Onsay Petruusu nangi ɓe sifanagol fii ɗun, ⁵ o wi'i: «Fewndo ko mi woni ka saare Jaffaa, hari mido toroo Alla, mi feɗɗinanaa godɗun. E nder ɗun, mi yi'i huunde nanditaynde e sollewol fontiingol njanol jogaangol e cobbi ɗin nay no tippoo tawammi. ⁶ Bay mi ndarii ɗun, mi tenyini, mi yi'i ton kulle yaarayɗe koyɗe nay ɗen ka hoore leydi e kulle buruure ɗen e kulle daasotoode ɗen e colli wiirooji ɗin. ⁷ Mi nani hawa no wi'ammi: «Petruusu, immo waraa, jaamaa!» ⁸ Kono mi wi'i: «Oo'o Joomiraado! Ko fii haa hande ko tuuni maa ko laabaa naataali ka

hunduko an!»⁹ Ka dɪmmun hawa kan fillitii ka kammu, wi'immi: «Wota a jogor ko Allaahu on laɓɓini kon wa ko tuuni.»¹⁰ Dun warri non haa laabi tati, onsay fow yentinaa ka kammu.

¹¹ «Tun mi yi'i yimbe tato imminaabe e an iwruɓe Seezariiya no ara ka suudu ka men woni don. ¹² Ruuhu Allaahu on yamirimmi yaadugol e maɓɓe, hara mi sikkitaaki. Ko ɓee musibɓe doo njeegoo dowtimmi haa men naatoyi ka galle Korneliyuusu. ¹³ On sifanii men ko honno o yiiri malaa'ikaajo on no darii ka suudu makko, e ko o wi'i mo: «Immin ko yahana oo wi'eteedo Sim'uunu jammaado Petruusu wondo on Jaffaa. ¹⁴ On yeetoto ma kongudi di dadirtaa din, an e beynguure maa nden fow.»

¹⁵ «Bay min kadi mi nanganii yewtugol, *Ruuhu Seniido on tippii e wonɓe don ben wano o tippornoo non e men ka fuddoode. ¹⁶ Onsay mi anditi ngol daalol ngol Joomi on wi'unoo wonde: «Yaayaa kaɗun ko ndiyan lootiraynoo, kono onon ko Ruuhu Seniido on lootirtedon.»¹⁷ Bay Allaahu on yedii ɓe kamɓe kadi ko o yedunoo en kon, enen ɓee gomɗinɓe Iisaa Almasiihu Joomi on, hari ko mi hombo haa ka mi dartoo Alla?»

¹⁸ Bay gomɗinɓe sunninaa ben nanii dɗun, ɓe fanki, ɓe manti Alla, e hoore hiɓe wi'a: «Allaahu on yedii ɓe wonaa Yahuudiyanke ben tuubuubuyee fii no ɓe hebira ngurndan!»

Fii no Moftal ngal Sinciraa ka saare Antiyoosi-Sirii

¹⁹ Saakitinoobe ben sabu bittineede ɓawto waregol Astefaana, ɓe yahi haa Fenisii e ka suriire Siipuru e haa Antiyoosi-Sirii. Tawi ɓe alaa ɓanginande hay gooto daaluyee on si wonaa Yahuudiyankeɓe ben. ²⁰ Hebii ton e hakkunde ben saakitinoobe, ɓe Siipuru e ɓe Sireonii, arɓe Antiyoosi-Sirii, yewti ɓee *Gereekiyankeɓe, feɗɗinani ɓe fii Kibaaru Moy'yo Iisaa Joomi on. ²¹ Tawi jungo Joomiraado on no e hoore maɓɓe, yimbe buy gomɗini, jabi Joomi on.

²²Nde *moftal ngal Yerusalaam humpitinoo dūn, ben kadi immini Barnabaasi ko yaha Antiyoosi-Sirii. ²³Bay o hewtii, o yi'ii moyfere Alla nden, o weltii, o wakkilini be fow catorgol e Joomi on bernde tabitunde, ²⁴ko fii hari on ko aaden moyfo heewudo gomdinal e Ruuhu Seniido on. Konu yimbe duudungu jokki Joomi on.

²⁵Onsay Barnabaasi yaari Tarsiisu fii yahangol Saawulu. ²⁶Bay o tawii mo, o ardi e makko Antiyoosi-Sirii. E nder hitaande fow hiibe tawdeede e tumbondire moftal ngal, e hoore dūn hiibe jannude jamaa yimbe duudube. (Ko Antiyoosi-Sirii don taalibaabe ben attaa noddeede *Almasiyyaabe.)

²⁷E nder den balde don, haaloobe ko Alla longini dūn iwi Yerusalaam, ari Antiyoosi-Sirii. ²⁸Godfo e ben no wi'ee Agabuusi, on immii *hiitii tippude e Ruuhu Allaahu on, o wi'i wonde heege moolanaange waday e aduna on fow. (Dun wadi-le e fewndo laamu Kuloodiyuusu.) ²⁹Taalibaabe ben anniyii wonde mo bee e mabbe wallitoto musibbe mabbe wonbe ben ka diiwal Yahuuda embere taaqa mabbe on. ³⁰Be wadi dūn, be watti e juude Barnabaasi e Saawulu yo ben nabu, jonna ardotoobe moftal ngal ben.

Fii no Yaaquuba Wariraa e no Petruusu Sokiraa

12 ¹Ko e fewndo on saa'i, oo lando wi'eteedo *Heroodu nangi wobbe e *moftal ngal fii lettugol be. ²O wariri Yaaquuba kaafa, dūn ko oo kotiraawo Yuuhanna. ³Nde o ndaarunoo o tawi dūn no wela Yahuudiyankeebe ben, o nangi Petruusu kadi. Dun hawrondiri e *Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden. ⁴Bay o nangii mo, o ferii mo ka kaso, o itti mojobe nay ko ayna mo, mojobere kala suufaabe nayo. Hari e miijo makko ko si *Juldeere Yawtaneede nden feyfii o jaawa mo yeeso jamaa on. ⁵Ko kanko Petruusu o woni ka kaso, moftal ngal duumii e toranagol mo Alla. ⁶Weetaynoo Heroodu jaawa mo, e on jemma mun, tawi kanko Petruusu himo jolkaa jolokooje didi, daanii hakkunde suufaabe dido, tawi aynoobe kaso ngon no

dartori ka dambugal. ⁷ Onsay malaa'ikaajo Joomiraado on feenjani mo, ka o wonnoo don ndaygi. O findiniri mo kanko Petruusu mbabbugol mo ka becce, o wi'i mo, «Immo tinna!» Jolokooje wonnoode ka juude makko den yani.

⁸ Malaa'ikaajo on wi'i mo kadi: «Haɓɓu duhol maa ngol, wattodaa pade maa den.» O wadi dun. Malaa'ikaajo on wi'i mo: «Waano burmusu maa on, jokkaa mi.»⁹ Petruusu yalti, jokki mo, tawi o andaa si ballal malaa'ikaajo on ko goonga, tawi himo sikka ko feyninande tun o hebi. ¹⁰ Bay be feyyii ayninaabe yeeso ben e hikkube don ben, haa be hewtii ka baafal njandi feyyeteengal si yahee ka saare, onsay ngal udditanii hoore maggal yeeso maɓɓe, be yalti, be yaadi haa e laawol. Tun malaa'ikaajo on seedi e makko.

¹¹ Kanko Petruusu o hetti non hakkil, o wi'i: «Jooni non, ka haqiiqa, mi andii wonde Joomiraado on imminii malaa'ikaajo mun on, o sortii lan e juude Heroodu e kala ko jamaa Yahuudiyankseebe ben tijjinoo e hoore an.»

¹² Bay o faamii ko wadi kon, o yahi ka galle Mariyama yumma Yuuhanna jammaado Markuusa, ka wɓɓe moobinoo no toroo. ¹³ Bay o hodɗike baafal ngal ka naatirgal, jiwo kurkaaduujo no wi'ee Rodaasi ɓadoyii fii andugol ko hombo.

¹⁴ Bay o anditii hawa Petruusu kan, hakkee ko o weltii, doo yo o udditu baafal ngal, o yahi taho, o andinoyi ɓeya wonde Petruusu no ka naatirgal.

¹⁵ Ben wi'i mo: «A feetii!» Kono o wi'i ko goonga. Ben wi'i: «Awa ko malaa'ikaajo makko on!»

¹⁶ Kono tawi Petruusu no jokki tun hodɗagol. Bay be udditoyii, be yi'ii mo, be ɗaldi fota. ¹⁷ O fankiniri be yeyangol be juude makko den, o sifanii be ko honno Joomiraado on yaltiniri mo ka kaso. O yamiri ɓe, o wi'i: «Andinee dun Yaaquuba e musidal ngal.» Onsay o yalti don, o yaari nokku goo.

¹⁸ Bay weetii, jiiɓoldu tiidundu wadi e hakkunde suufaabe ben, ɓe woni e landondirgol ko honto Petruusu woni. ¹⁹ Heroodu kadi daɓɓiti mo, kono o yi'aali

mo. O landii suufaaɓe ɓen, o yamiri yo ɓe ware. Onsay kanko Heroodu o iwi ka diiwal Yahuuda ɗon, o yaari Seezariiya fii wonugol ton.

Fii no Heroodu Maayiri

²⁰Tawi kanko Heroodu himo haɓidi e Tiiriyankoobe ɓen e Siduunayankoobe ɓen. ɓe ari ɓe tawi mo e nder nanondiral maɓɓe. ɓay ɓe hettii Balastuusa oo dankotoodo kaybonru lando on, ɓe torii ɓuttu, sabu tawde ko leydi on lando tambitinooy leydi maɓɓe ndin. ²¹ɓay jalaande nde ɓe haldunoo nden hewtii, kanko Heroodu o ɓornii concii makko laamu ɗin, o joodii ka jullere makko laamu, o yewti ɓe kamɓe jamaa on. ²²Jamaa on nangi ewnagol wi'a: «Kaa hawa ko hito allaaajo nii, hinaa hawa nedɗo!» ²³ɓay kisan malaa'ikaajo Joomiraado on libi nawnare e makko, sabu tawde o jonnitaali Alla mangural ngal, o yilmi, o maayi.

²⁴Kono daaluyee Alla on ɓurti yaajude.

²⁵ɓay Barnabaasi e Saawulu gaynii golle mun ɗen Yerusalaam, ɓe yiltitii Antiyoosi-Sirii, ɓe naɓori Yuuhanna oo jammaado Markuusa.

Fii no Ruuhu Seniido on Suɓori Barnabaasi e Saawulu

13 ¹Tawi haaloobe ko Alla longini ɗun e jannooɓe no e nder *moftal wongal ngal Antiyoosi-Sirii, ɓen-le ko Barnabaasi e Sim'uunu jammaado ɓaleejo, e Lukiyuusi, oo mo Sireenii, e Saawulu e Manayiina, ɗun ko oo ne'idaado e *Heroodu lando diiwal ngal. ²E nder ko ɓe rewaynoo Joomiraado on kon, ɓe hoora, *Ruuhu Seniido on wi'i ɓe: «Wadane lan Barnabaasi e Saawulu feere fii golle ɗe mi noddiri ɓe ɗen.» ³ɓay ɓe gaynii hoorude toroo, ɓe *fawi juude maɓɓe ɗen e hoore Barnabaasi e Saawulu, ɓe nuli ɓe.

Fii no Barnabaasi e Saawulu Yaari ka Suriire Siipuru

⁴Ben ɓe Ruuhu Seniido on immiini, ɗun ko Barnabaasi e Saawulu, ɓe yahi Seluusi, ɓe bakii ɗon e laana ndiyan fii yahugol Siipuru. ⁵ɓay ɓe hewtii Saalamini,

be feɲɲini daaluyee Alla on ka juulirde Yahuudiyankeebe ben. Tawi hiibe wondi e oo wi'eteedo Yuuhanna jammaado Markuusa fii ko wallitoo be.

⁶ Bawto dun, bay be tayitoyii ndee suriire fow haa be hewtoyii Paafuusa, be tawi don mbileejo goo, tawi on ko Yahuudiyankeejo waditiido annabaajo, tawi on no wi'ee Bar-Iisaa. ⁷ Tawi himo wondi e on addaado lamminaa ngal diiwal, dun ko oo wi'eteedo Sargiisu Puulusa, tawi on lando ko jooma-hakkiljo. On lando noddi Barnabaasi e Saawulu bay himo faalanoo nanude daaluyee Alla on. ⁸ Kono oo wi'eteedo Elimaasi, dun ko mbileejo on, (ko fii ko non innde makko nden firiraa), o dartii be, tawi himo daɓɓude fii no o bonnira gomdinal lando on. ⁹ Onsay Saawulu, himo wi'ee kadi Puulusa, heewudo Ruuhu Seniido on, tenyini on mbileejo, o wi'i: ¹⁰ «Ko an yo heewudo kala noone yoyre e bonki, biɗɗo Ibuliisa, gajo kala peewal, a accataa bonnugol laawi feewudi Joomiraado on? ¹¹ Jooni non hedo! Joomiraado on fawete jungo, wumaa, wona e saa'i mo a yi'ataa naange ngen.» Don kisan niɓɓitani mo, niwre tiidunde yani e makko, o woni e memugol, tawi himo daɓɓa wobbe ko dowa mo. ¹² Bay on lando yi'ii kon ko wadi, o njaldi fii jannde Joomi on, o gomdini.

Fii no Puulusa e Barnabaasi Waajori ka Saare Antiyoosi-Pisidii

¹³ Bay kanko Puulusa e wondiɓbe makko ben be iwii Paafuusa, be bakii don e laana ndiyan fii yahugol Pergii, dun ko e nder ndii leydi wi'eteendi Pamfilii. Bay be hewtii don, Yuuhanna jammaado Markuusa on seedi don e maɓbe, o yiltitii Yerusalaam. ¹⁴ Bay be iwii Pergii, be jokkitii laawol maɓbe haa be hewti ka saare Antiyoosi-Pisidii. Be naati don e nder juulirde, be joodii, dun hawri e *jalaande fowteteende, dun ko e *aseweere nden. ¹⁵ Bay fii Sariya on e fii annabaabe ben gaynaama jangeede, yeesoobe juulirde nden immiini wobbe e maɓbe ko wi'a be: «Musibbe, si tawii hidon mari kongudi wakkilinaydi jamaa on, haray yewtee.»

¹⁶Onsay kanko Puulusa o immii, o townani be jungo, o wi'i: «Ko onon yo *Banii-Isra'iila'en e onon bee huloobe Alla, heditee! ¹⁷Alla oo jamaa Isra'iilayankeebe subike baabiraabe men ben, on Yajjudo kadi oo jamaa fewndo ko be woni tunjarankeebe e nder ndii leydi *Misira, o yaltiniri be ton kadi sookewo makko dolnungo ngon. ¹⁸O mujjanii be kadi wa telen duubi cappande nay ka wulaa. ¹⁹Onsay bay o mulii leydi jeedidi e nder ndii leydi *Kanaana, o yedi baabiraabe men ben laral leydi ben ndin. ²⁰Dun fow wadi e nder duubi teemedde nay e cappande jowi.

«Bawto dun o addani be hooreebe, haa e fewndo annabi Samu'iila. ²¹Bawto dun be torii hebugol lando. Onsay Alla addani be Saawulu bidde Kiisi on, jeyaado e oo bolondaa *Buniyamiinu, ko laamoo be e nder duubi cappande nay. ²²Bay o follii ondon, o lamminani be Daawuuda, dun ko on mo o seeditornoo dundoo, o daali: «Mi taw Daawuuda mo Yassaa'u ko nedde waalaniido lan e bernde, timminoowo faaleeji an din fow.»^q

²³Kanko Puulusa o wi'i kadi: «Ko tippude e fodoore makko nden kanko Alla wadi si Iisaa jibinaa e nder bolondaa Daawuuda on, fii ko wonana Isra'iila'en dandoowo. ²⁴Ado o arude, hari Yaayaa waajike jamaa Isra'iilayankeebe ben fow fii *lootagol maande tuubuubuyee. ²⁵Fewndo kanko Yaayaa o timminaynoo golle makko den, o wi'uno: «Hinaa min woni on mo sikkudon, kono on no ara baawo an doo, on mo mi hewtaa hay firtugol boggi pade mun!»

²⁶Kanko Puulusa o wi'i kadi: «Ko onon yo musibbe an, bibbe bolondaa Ibraahiima, e huloobe Alla wonbe hakkunde mon, ko haa e men enen ngol daalol kisiyee addaa. ²⁷Ko fii yimbe Yerusalaam ben e lambe mun ben andaali ko hombo woni Iisaa, awa kadi be faamaali kongudi annabaabe wonaadi jangeede din asewe kala, be laatiniri di jaawugol mo. ²⁸E hoore be hebaali hujja happando mo

^q13.22 1Sam. 13.14

wareede, kono be torii Pilaatu yo o waru mo. ²⁹ Be laatiniri nii ko windinoo kon fii makko. Onsay be tippini mo ka *leggal altindiraangal, be wallini mo e nder qaburu. ³⁰ Kono Allaahu on immintini mo e hakkunde maybe ben. ³¹ Ben yaadaynoobe e makko gila Jaliilu haa Yerusalaam, yi'itike mo e nder balde buy, ben ko seedebe makko jooni yeeso jamaa on.

³²⁻³³ «Menen, meden feɲɲinande on wonde: Alla hunnii ko o fodunoo baabiraabe men ben kon e faybe maɓbe ben, dun ko enen. O hunniri dun immintingol Iisaa, tippude e ko windii kon ka beytol dimmol Zabuura, ka o wi'i don:

«Ko an woni Bidɗo an on,
hande a wonii mo an.»^r

³⁴ «Kon ko Alla immintini Iisaa e hakkunde maybe ben, hara o luttaali ka jolu, ko dun o daalunoo, o wi'i:

«Mi yeday on barkiiji laabudi holniidi
di mi fodunoo Daawuuda din.»^s

³⁵ Kanko Puulusa o wi'i: «E hoore dun, no wi'aa nokku goo kadi:

«Yaa an Alla, a jabataa Seniido maa on laatoɗ joldo.»^t

³⁶ Puulusa wi'i fahin: «Kono nde Daawuuda wadunoo faaleeji Alladin e nder jamaanu makko ngun, o maayuno, o tawtinaa baabiraabe makko ben, o joli.

³⁷ Kono on mo Allaahu on immintini laataaki joldo.

³⁸ «Ko onon non, yo musibbe amen, andee dey ko sabu makko kanko Iisaa feɲɲiniranadon yaafuyee junuubaaji din. ³⁹ Kala on hooliido mo jogorte feewudo e hoore kala ko on waawetanooke jogoreede feewudo e nder Sariya Muusaa on.

⁴⁰ Ko dun wadi si men wi'ay on, reenee fii wota ko wi'aa kon ka defte annabaabe ben hawru e mon, dun-le ko dundoɗ:

^r13.33 Zab. 2.7

^s13.34 Isa. 55.3

^t13.35 Zab. 16.10

⁴¹ «Ndaaree onon ɓee yawitiibe,
wonee ɗaldube, mulon!

Ko fii e fewndo mon,
mi waday kuugal ngal on sikkataano
hay si on sifanaamal!»^u

⁴² Bay Puulusa e Barnabaasi fokkitii yaltude ka juulirde don, ɓe saatinaa e aseweere aroore nden, dun ko jalaande fowteteende nden, fii yewtugol fii dun.

⁴³ Bay mottondiral ngal lannii, Yahuudiyankeɓe buy e naatube e diina Yahuudiyanke buy jokki Puulusa e Barnabaasi, ɓe yewtidi e maɓɓe. Onsay Puulusa e Barnabaasi wakkilini ɓe fii tabitugol, haɓɓitoo e moyɓere Alla nden.

⁴⁴ E aseweere hikkunde don nden, fayda saare nden fow mottondiri fii hedagol daaluyee Joomiraado on. ⁴⁵ Bay Yahuudiyankeɓe ɓen yi'ii on jamaa, ɓe nawli, ɓe yeddi ko Puulusa yewtaynoo kon, ɓe hoyni mo.

⁴⁶ Onsay Puulusa e Barnabaasi yewtiri pellital, wi'i ɓe: «Hari ko e mon taho daaluyee Allaahu on haananoo yottineede. Kono ɓay on bugitike, awa kadi on wadaali hoore mon handube e *ngurndan poomayankejan dan, men yaaray ka ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen. ⁴⁷ Ko fii, ko nii Joomiraado on yamiriri men, o daali:

«Mi subike on fii yo on wonan leyɓi din ndaygu,
e nabugol kisiyee on haa ka kattudi leyde.»^w

⁴⁸ Bay ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen nanii dun, ɓe weltii, ɓe manti daaluyee Joomiraado on, tawnoobe no muuyanaa ngurndan poomayankejan dan ɓen fow gomdini.

⁴⁹ Tawi daaluyee Joomiraado on no layude e nder leydi ndin fow. ⁵⁰ Kono Yahuudiyankeɓe ɓen yuuni e maɓɓe rewɓe teddinaabe rewoobe Alla, e mokobaabe saare nden, ɓen wadi jokke e hoore Puulusa e Barnabaasi, ɓe radii ɓe

^u13.41 Hab. 1.5

^w13.47 Isa. 49.6

ka diiwal maɓɓe. ⁵¹Ko ɗun wadi si Puulusa e Barnabaasi honki mbullaari pade mun ɗen e Yahuudiyankeɓe wonɓe ton ɓen, ɓe yaari Ikoniim. ⁵²Fii kala ɗun wadii, tawi taalibaabe wonɓe Antiyoosi-Pisidii ɓen kan no heewi weltaare e Ruuhu Seniido on.

Fii Yaadu Puulusa e Barnabaasi ndun Ikoniim

14 ¹Bay Puulusa e Barnabaasi hewtii Ikoniim, ɓe naatiri ka juulirde Yahuudiyankeɓe ɓen. Noone no ɓe yewtiri non wadi haa Yahuudiyankeɓe duuduɓe e *Gereekiyankeɓe gomɗini. ²Kono Yahuudiyankeɓe ɓe gomɗinaali ɗun ɓen yuuni ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen fii yo ɓen wadu gomɗinɓe ɓen bone. ³Kono laatii, ɓe woni Ikoniim ko neebi, tawi hiɓe yewtiraynoo pellital fii Joomiraado on, on Seeditantooɗo daaluyee mun sulfu on, himo newnannoo ɓe wadɨngol juude maɓɓe ɗen maandeeji e kaawakeeji moyyi yi'otoodi. ⁴Onsay yimɓe saare nden senditii, wɔɓɓe wontidi e Yahuudiyankeɓe ɓen, wɔɓɓe kadi wontidi e *sahaabaabe ɓen.

⁵⁻⁶Bay Puulusa e Barnabaasi humpitike wonde Yahuudiyankeɓe ɓen e ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen wondude e yeesooɓe maɓɓe ɓen immanike ɓe e feragol ɓe kaaye, ɓe tawi yo ɓe yahu, ɓe fattoyoo e ɗee ca'e jeyaade e ndii leydi wi'eteendi Likayonii, ɗun ko Listaara e Derbata, e ca'e heedude ɗon ɗen, ⁷ɓe woni e waajagol ton fii Kibaaru Moyfo on.

Fii no Puulusa Imminiri Maaya-Koydeejo on Listaara

⁸Tawi maaya-koydeejo no Listaara ɗon, hebidaado e boofoyaagal, mo yahaali haa hande, ⁹tawi on no hedii ko Puulusa yewtaynoo kon. Puulusa tenyini mo, ndaari tawi himo mari gomɗinal sellinayngal mo. ¹⁰Onsay kanko Puulusa o ewnii, o wi'i: «Immo darodaa e hoore koyde maa ɗen!» Tun o hawtii nde wootere, o nangi jindugol.

¹¹ Bay ɓe yi'ii kon ko Puulusa wadi, jamaa on ewnii e haala Likayonii, ɓe wi'i: «Allaabe ɓe mbaadi nedɗanke tippike e men!»¹² Be inni Barnabaasi Zafsa, Puulusa kaɗun Hermiisi, bay ko kanko joginoo kongol ngol.^{y13} Onsay oo wadoowo sadakaaji fii nduu allaaru maɓɓe wi'eteendu Zafsa, wundu ka yeeso saare, addi ga'i e *meetelli telen ka dambude saare, tawi kanko e jamaa on hiɓe woniri wadangol Puulusa e Barnabaasi sadaka.

¹⁴ Bay sahaabaabe ben nanii ɗun, ɗun ko Barnabaasi e Puulusa, ɓe seeki dolokkaaji maɓɓe ɗin, ɓe wubbi, ɓe ukkitoyii e hakkunde jamaa on e hoore hiɓe sonkana yimɓe ben, wi'a: ¹⁵ «Ko hondun wadanton ɗun? Menen kadi ko men yimɓe wano mo'on! Meden waajorde on wa Kibaaru Moyyo fii ittugol on e dii piiji mehi, ruttodon e Alla Wuurudo on, on Tagudo kammu e leydi e baharu e kala ko woni e mun. ¹⁶ E dii jamaanuuji feyyudi, o accuno leyyi ɗin fow jokki faaleeji mun, ¹⁷ e hoore o accaali seeditorgol moyyere nde o wadata nden, ɗun ko yedugol on ndiyan saayoojan iwruɗe ka kammu e saa'iiji moyyooji fii demal, e timminangol on neemaaji e hebbingol berde mon den welo-welo.»¹⁸ Fii kala ɓe yewtirii non, ko karahan ɓe waawiri haɗirde ben yimɓe wadangol ɓe sadakaaji.

¹⁹ Onsay Yahuudiyankeɓe iwri Antiyoosi-Pisidii e Ikoniim, ɓe murtini jamaa on, ɓe hawtiti, ɓe fidi Puulusa kaaye haa ɓe sikki o maayii, ɓe daasi mo, ɓe nabi ka ɓaawo saare. ²⁰ Kono taalibaabe ben hundi mo, o immii, o naatiti ka saare. Bimbi nden jande kanko Puulusa e Barnabaasi ɓe yahi Derbata.

Fii Yiltitagol Puulusa e Barnabaasi Antiyoosi-Sirii

²¹ Bay Puulusa e Barnabaasi waajike fii Kibaaru Moyyo on e nden saare haa ɓe heɓii taalibaabe duudube, onsay ɓe yiltitii e dee ca'e doo, ɗun ko Listaara e Ikoniim e Antiyoosi-Pisidii. ²² Be wallitii taalibaabe ben fii tiidingol berde maɓɓe

^{y14.12} Ndee innde wi'eteende «Zafsa» e haala Gereeki ko innde allaajo maɓɓe. «Hermiisi» on kadi ko yewtoowo kongudi on allaajo maɓɓe.

den, be wakkilini be e duumagol e gomdinal ngal, be wi'i be: «Ko e nder tampereji buy naateten ka *laamu Alla!»²³ Be toɗɗanii *moftal kala ko wonana dun ardotoobe. Bay be gaynii hoorude toroo, be halfini be Joomiraado mo be gomdini on.

²⁴ Bawto dun, be tayitoyi ngal diiwal Pisidii, be yahi Pamfilii. ²⁵ Bay be waajike fii daaluyee Alla on ka saare Pergii, onsay be yahi Atalii. ²⁶ Be bakii don e laana fii yilitagol Antiyoosi-Sirii, ka be yettanoo don be halfinaa sulfu Alla on fii dee golle de be ari e laatinde doo. ²⁷ Bay be hewtii, be mottindiri moftal ngal, be fillitanii be ko Alla wadini be kon fow, e ko honno o udditirani be wonaa Yahuudiyanke ben dambugal gomdinal ngal. ²⁸ Onsay be wontidi e taalibaabe ben don ko neebi.

Fii Yewtere nden Yerusalaam

15 ¹ Onsay wobbe iwri ka diiwal Yahuuda ari e jannugol musibbe ben, wi'a: «Si on sunninaaka tippude e aada Muusaa on, haray on waawetaake dandeede.»² Bay yeddondiral njanal e yewtere tiidunde wonii hakkunde mabbe e Puulusa e Barnabaasi fii dun, onsay musibbe ben aadii yo Puulusa e Barnabaasi e wobbe goo hakkunde mabbe yaadu Yerusalaam, be tawoya *sahaabaabe ben e ardotoobe *moftal ngal fii nden huunde. ³ Bay moftal ngal wattii be e laawol, be yahi be tayitoyi Fenisii e Samariya, e hoore hiibe fillitanoo ben musibbe wonbe e den ca'e, be fensita ko honno be wonaa Yahuudiyanke ben jabiri laawol ngol. Dun wonani musibbe ben fow weltaare njande. ⁴ Bay be hewtii Yerusalaam, moftal ngal e sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal tolni be, kambe kadi be fillitanii ben ko Allaahu on wadini be kon fow.

⁵ Onsay wobbe e fedde *Fariisiyaabe gomdinbe ben hawtii, wi'i: «No haani ka be wonaa Yahuudiyanke ben sunninee, be yamiree doftagol Sariya Muusaa on.»

⁶ Onsay sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal yiitidi fii ndaarangol ndun muraadu. ⁷ Bay yeddondiral ngal tiidii hakkunde mabbe, onsay Petruusu hawtii,

wi'ibe: «Musibbe, hidon andi wonde, gila ka jalaade arane, Allaahu on subino lan e hakkunde mon fii no be wonaa Yahuudiyanke ben nanira daaluyee Kibaaru Moyfo on, be gomdina. ⁸ Alla, on Andudo ko woni e berde, o seeditoranike be yedugol be *Ruuhu Seniido on wano men non. ⁹ O wadaali hay fus ko serti hakkunde men e mabbe, ko fii ko gomdinal mabbe ngal o labbiniri berde mabbe den. ¹⁰ Jooni non, ko hondun ndarndoranton Alla rondugol taalibaabe ben dongal ngal enen tigi e baabiraabe men ben en waawaali townude? ¹¹ Kono ko moyfere Iisaa Joomi on tanyinorden dandeede, kambe kadi-le wano non.»

¹² Onsay mbatu ngun fow deyfi, be hedii Barnabaasi e Puulusa, ben fillitanii be kala maandeeji e kaawakeeji moyfi di Allaahu on wadani be e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben. ¹³ Bay be gaynii yewtude, Yaaquuba kadi yetti haala kan, wi'i: «Hedee lan yo musibbe an! ¹⁴ En nanii ko Sim'uunu Petruusu fillitanii en kon, ko honno Allaahu on haajiraa e be wonaa Yahuudiyanke ben gila ka fuddoode, o yetti jamaa e hakkunde mabbe ko wona e innde makko. ¹⁵ Kongudi annabaabe ben no fotti e dun-le, ko fii no windii:

¹⁶ «Bawto dun mi artoyay,

mi banta suudu laamu Daawuuda yanunoonda ndun,

mi banta kadi ko yirbi kon, mi fewna,

¹⁷ fii no yimbe heddiibe ben dabbara Joomiraado on,

e kala leyfi di innde an nden jantaa e mun.

¹⁸ Ko Joomiraado on daali dun,

on Wadunoodo dii piiji andanoodi gila ko booyi.»^y

¹⁹ Yaaquuba wi'i kadi: «Ko dun wadi si mi mijii wonde moyfaa ka sincanen ben be wonaa Yahuudiyanke tuubanbe Alla satteende. ²⁰ Kono windanen be tun, wi'en be yo be terto tuunintinorgol sanamuuji e jinaa e naamugol jiibe e yiifan. ²¹ Ko fii,

^y15.16-18 Amu. 9.11-12

gila e diya jamaanuuji feyyūdi, Muusaa no mari yimbe e saare kala ko waajoo fii makko, bay hiden jangude fii dun e aseweere kala ka juulirde.»

Batakuru Nabanaandu Gomdinbe ben Antiyoosi-Sirii

²² Onsay sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal e moftal ngal fow ndaari tawi no moyyi ka be suba wobbe e hakkunde mabbe, be wattida be e Puulusa e Barnabaasi fii ko yaha Antiyoosi-Sirii. Onsay be subii Yahuuda, jammaado Barsabaa, e Silaasi, tawi ben dido ko be be musibbe ben teddini fota. ²³ Be wattidi be e batakuru ndu tawata ko dundoo windii ton:

«Menen bee musibbe mon, dun ko sahaabaabe ben e ardotoobe moftal ngal, men salminii on onon bee musibbe amen wonbe e hakkunde bee be wonaa Yahuudiyanke, hodube Antiyoosi-Sirii e Sirii e Silisii.

²⁴ «Men nanii wonde wobbe e amen jiiɓiroyii on kongudi mabbe haa be aaninii wonkijji mon din, ben-le wonaa menen yamiri be dun. ²⁵ Men taw no moyyi, e nder nanondiral amen, ka men suboo wobbe, men immindinana on be e bee yibbe amen, dun ko Barnabaasi e Puulusa, ²⁶ dun ko bee weebituube ngurndan mun dan fii innde Iisaa Almasiihu Joomi men on haa takko mayde. ²⁷ Ko men imminiri Yahuuda e Silaasi, ko ko yewta on e hunduko fii ko woni kon ka batakuru. ²⁸ Ko fii menen e Ruuhu Seniido on men taw no moyyi ka men ronka on fawude dongal goo, si hinaa dii haanudi doo: ²⁹ dun non ko yo on terto tebbeeli sakkanaadi sanamuuji e yiiyan e mummunteeji jiiɓudi e jinaa. Si on reenike e dun, haray on wadii ko moyyi. Yo jam wonu e mon!»

³⁰ Onsay kambe imminaabe ben be waynii, be yahi Antiyoosi-Sirii, be wattoyi batakuru ndun e juude mbatu moobiingu don ngun. ³¹ Bay batakuru ndun jangaama, be weltori kon ko be wakkilinaa. ³² Nde tawnoo Yahuuda e Silaasi ko haaloobe ko Alla longini dun, be beydi wakkilinde musibbe ben, be tiidini be kadi kongudi buy. ³³ Bay be neebidii e mabbe seeda, musibbe ben newnitani be

ruttagol ka imminnoobe ɓe ɓen e dow ɓuttu. ³⁴ Kono Silaasi kaɗun tawi luttugol mo ton no moyyi. ³⁵ Puulusa kadi e Barnabaasi lutti kodaade Antiyoosi-Sirii don e jannugol feɗɗindina e yimɓe buy fii daaluyee Joomiraado on.

Fii Datal Puulusa Dimmal ngal Aazii

³⁶ Balde seeda ɓawto don, Puulusa wi'i Barnabaasi: «Yiltitoden, ndartoyen musibbe ɓen e nder ca'e de waajiden fii daaluyee Joomiraado on e mun den fow, fii andugol ko honno ɓe fewndori.»³⁷ Tawi Barnabaasi no faalaa yo ɓe yaadu e Yuuhanna jammaado Markuusa. ³⁸ Kono Puulusa ndaari tawi haanaa ka ɓe yaada e on yiltinoodo ɓaawo maɓɓe gila Pamfilii, salii ɓe dɔwtude ka golleeji maɓɓe.

³⁹ Hakkee yeddondiral ngal tiidii hakkunde maɓɓe, ɓe sakkitori seedugol. Onsay Barnabaasi yetti Markuusa, ɓe bakii don e laana ndiyan fii yahugol Siipuru.

⁴⁰ Puulusa kaɗun subii Silaasi ko o yaada, ɓawto musibbe ɓen halfinde mo kanko Puulusa sulfu Joomiraado on. ⁴¹ Onsay ɓe yahi, ɓe tayitoyi Sirii e Silisii, e hoore hiɓe tiidina moƙte den.

Fii Ruttagol Puulusa ngol Derbata e Listaara

16 ¹ Kanko Puulusa o hewtoyi kadi Derbata e Listaara, o tawi no don taalibaajo wi'eteedo Timotee. Tawi on yumma mun ko Yahuudiyankoo gomdindo, kono ben makko ko *Gereekiyankoo. ² Tawi musibbe ɓe Listaara e ɓe Ikoniim ɓen no joganii mo kanko Timotee kongol moyyol. ³ Tawi Puulusa no faalaa naɓorde mo. Onsay oyetti mo, o sunnini sabu Yahuudiyankoo wonɓe e din nokkeeli don ɓen, ko fii hari fow no andi wonde ben makko kanko Timotee ko Gereekiyankoo.

⁴ Tawi kanko Puulusa e Timotee, hiɓe hollitude e nder ca'e de ɓe rewi e mun den, pehe de *sahaabaabe ɓen e ardotoobe *moftal ngal Yerusalaam yetti den fii yo de huutore. ⁵ Tawi moƙte den no tiidude tun e nder gomdinal ngal, awa kadi hiɓe beydaade duudugol jande woo jande.

Fii Ruttagol Puulusa ngol Firgii e Galaasi

⁶ Nde tawnoo *Ruuhu Seniido on newnanaali ɓe feɗɗinoygol daaluyee on e nder *Aazii on, ɓe yahi ɓe tayitoyi Firgii wondude e leydi Galaasi ndin. ⁷ Bay ɓe hewtii takko Misii, ɓe etii fii yahugol Bitinii, kono laatii Ruuhu Iisaa on newnanaali ɓe. ⁸ Onsay ɓe tayitiri Misii don, ɓe yahi Turuwaasi. ⁹ E nder jemma on, kanko Puulusa o yi'i e nder koydol, goddo mo Masedonii no darii no jeeja mo, wi'a: «Rewu Masedonii gaa, faabodaa men!»¹⁰ Bawto ngol koydol Puulusa, men dabbi kisan feere no men hewtira Masedonii, sabu meden felliti ko Alla noddi men ton, fii yo men waajo fii Kibaaru Moyfo on.

Fii no Linda Gomdiniri ka Saare Filipii

¹¹ Bawto dun, men bakii Turuwaasi don e laana ndiyan, men sutori Samotiraasi. Bimbi nden jande kadi men sutori Neyapolii. ¹² Bay men iwii don, men yahi Filipii, dun ko saare wonde e diiwal aranal ngal ka leydi Masedonii, jeyaande e ley laamu Roomu, men woni Filipii don e nder balde.

¹³ Nande *jalaande fowteteende nden, dun ko *aseweere nden, men yahi e binde caangol, dun ko ka baawo saare, ka men tanyininoo ko don wonnoo ka juuletee. Bay men joodike, men yewti rewbe moobinoobe don ben. ¹⁴ Tawi no e ben debbo rewoowo Alla, on no wi'ee Linda, jeyaado e ndee saare wi'eteende Saayatiira, yeeyoowo gaara baka. Tawi himo hedino, Joomiraado on kadi udditi bernde makko nden fii yo o wonan ko Puulusa yewtaynoo kon. ¹⁵ Bay o *lootidaama e beynguure makko nden maande kisiyee, o saatini men e hoore himo wi'a: «Si tawii hidon jogori lan wa gomdindo Joomi on, haray naatee ka suudu an, weeron ka beynguure an doo.» O jeeji men e dun haa men jabi.

Fii no Puulusa e Silaasi Jogoraa ka Kaso

¹⁶ Bawto dun, ko men yahata ka juuletee don, kordo mo jinnawii *hiitinoowii nangi, ari fotti e amen, tawi kon ko o hiitotonoo no okkoraynoo jeybe mo ben jawle buy. ¹⁷ O woni e jokkugol men, menen e Puulusa, e hoore himo ewnoo, wi'a: «Bee yimbe ko kurkaadi Alla Jom Bural on, awa hiibe feɲɲinande on laawol kisiyee on!»

¹⁸ O wadi dun e nder balde buy. Bay Puulusa haabii dun, o yeyyftii, o wi'i ngin jinnawii: «Mi yamirii ma e innde Iisaa Almasiihu on, yaltu e oo debbo!» Jinnawii ngin yalti e makko e on saa'i tigi.

¹⁹ Bay jeybe kurkaadu ndun tawii ka be tanyininoo hebugol don bonii, be nangi Puulusa e Silaasi, be poodi be, be addi yeeso hooreebe ben ka nokkuure fottirde. ²⁰ Onsay be addi be ka jaawoobe ben, be wi'i: «Bee yimbe ko Yahuudiyankeebe, hiibe jiiibude saare men nden, ²¹ be janna naamuuji di en newnanaaka jabugol maa wadugol, enen bee jeyaabe e laamateeri Roomu!»

²² Jamaa on kadi immanii be kambe dido. Bay jaawoobe ben wadii haa be bortii be dolokkaaji din, be yamiri yo be luubor be bedi. ²³ Bay be gaynii be luubaade, be bugii be ka kaso. Be yamiri aynudo kaso on yo o jogo be, o ayna fota. ²⁴ On yamiraado dun bugii be ka nder kaso nder-nderwo, o dumbi be ka koyde.

²⁵ Bay wonii tumbere jemma, Puulusa e Silaasi woni e toragol Alla, beytana mo. Tawi kasoobe ben no hedii be. ²⁶ Tun, nde wootere leydi ndin dimbii ko tiidi, didoodi kaso ngon yergi. E on saa'i tigi baafe kaso ngon fow udditii, jolokooje de kasoobe ben jolkanoo den kadi jolkitii. ²⁷ Aynudo kaso ngon fini. Bay o yi'ii baafe kaso ngon udditike, o sorti kaafa makko kan fii wartagol, ko fii hari himo sikka kasoobe ben dogii. ²⁸ Kono Puulusa ewnii mo e hawa tiiduka, wi'i: «Wota a wadito bone woo! Men fow meden doo!»

²⁹ Onsay kanko aynudo kaso ngon o torii ndaygu, o wubbi o naati, o yani yeeso Puulusa e Silaasi e hoore himo diwna. ³⁰ Onsay o yaltini be ka yaasi, o wi'i: «Koohoobe, ko hondun mi wadata fii yo mi dande?»

³¹ Be jaabii mo, be wi'i: «Gomdin Iisaa Joomi on, dun a dandete, an e beynguure maa nden.» ³² Onsay be feɲɲindinani mo e kala wondo ka suudu makko daaluyee Joomiraado on. ³³ Kanko kadi o yetti be e on saa'i tigi e nder on jemma, o lootani be barmeeji mabbe din. E on saa'i tigi kanko kadi o *lootaa maande kisiyee, kanko e yimbe suudu makko ndun fow. ³⁴ O werni be ka suudu makko, o bannani be jaametee, o weltodi e beynguure makko nden fow fii ko be gomdini Alla kon.

³⁵ Bay weetii, jaawoobe ben immini mbatulaabe mun ben ko yaha wi'a aynudo kaso on: «Accitu ben yimbe.»

³⁶ Onsay aynudo kaso on fillitanii Puulusa kon ko be wi'i, o wi'i mo: «Jaawoobe ben imminii wobbe ko wi'ammi yo mi accitu on. Jooni yaltee, yahon e hoore buttu.»

³⁷ Kono Puulusa wi'i ben mbatulaabe: «Bay be foccii men ka tumbere mbatu e baawo jaawugol men, menen bee jeyaabe e laamateeri Roomu, e hoore dun be bugike men ka kaso, e hara jooni be yaltinay men ka kene e dow gundoo? Waawaa wonude! Kambe tigi yo be aru, be yaltina men!» ³⁸ Onsay ben mbatulaabe yahi hollitoyi dun jaawoobe ben. Ben huli bay be andii ben ko jeyaabe e laamateeri Roomu. ³⁹ Onsay ben ari, be jeeji be, be acciti be, be torii be kadi yaltugol saare nden. ⁴⁰ Bay be yaltii ka kaso, be naatiri ka oo debbo wi'eteedo Linda, be yiidi e musibbe ben, be wakkilini be. Onsay be yahi.

Fii Yaadu Puulusa ndun Tesalonii

17 ¹ Be rewoyi Amfipolii e Apolonii, be hewti Tesalonii ka Yahuudiyankeebe ben mari juulirde don. ² Puulusa naati don wano woowirani mo non, o wondi e mabbe e nder aseweeje tati, himo yewtidude e mabbe fii ko bindi din wi'i kon. ³ O sifii, o

weebiti wonde *Almasiihu on no haanunoo tampude e immintineede kadi e hakkunde maybe ben, o wi'i be: «Iisaa oo mo mi woni on wowlande fii mun, ko on woni Almasiihu on.»⁴ Wobbe e mabbe hoolii dun, be tawti Puulusa e Silaasi, e hoore dun *Gereekiyankseebe duuduube rewoobe Alla, e rewbe buy jeyaaabe e burbe teddude ben kadi hoolii.

⁵ Kono Yahuudiyankseebe ben nawli dun, be yetti wobbe e bonbe wonbe ka fottirde ben, be wattidi e mabbe, be wadi haa sonko wadi e nder saare nden e haa yimbe ben dilliri hen fow. Be yahi ka suudu oo wi'eteedo Yaasuunu fii dabbitugol Puulusa e Silaasi be adda be e yeeso jamaa on. ⁶ Laatii be tawaali be ton. Onsay be poodi Yaasuunu e musibbe goo, be addi be yeeso hooreebe saare nden, e hoore hiibe sonka, wi'a: «Bee jiiube aduna on fow arii doo kadi, ⁷ Yaasuunu wernii be! Be fow hiibe dartaade yamirooje lando mawdo Roomu on, e hoore hiibe wi'a lando goo no woodi wi'eteedo Iisaa.»⁸ Din kongudi jibi jamaa on e jaawoobe ben.

⁹ Laatii be accitude Yaasuunu e beya woo nde be yobunoo alamaani.

Fii Yaadu Puulusa ndun Biriyaata

¹⁰ E on jemma kisan musibbe ben watti Puulusa e Silaasi e laawol Biriyaata. Bay ben hewtoyii, be naatiri ka juulirde Yahuudiyankseebe ben. ¹¹ Tawi berde ben den no buri be Tesalonii ben udditaade. Be jabiri daaluyee on hejare tiidunde e hoore hiibe taskotonoo jande woo bindi din fii andugol ko be wi'aa kon si ko non woniri. ¹² Onsay buy e hakkunde mabbe gomdini, be gomdindini e rewbe Gereekiyankseebe teddube e worbe Gereekiyankseebe duuduube.

¹³ Kono nde Yahuudiyankseebe be Tesalonii ben andunoo wonde Puulusa no fejjinde kadi daaluyee Alla on Biriyaata, ben kadi ari, be memmini jamaa on, be jiibindiri. ¹⁴ Kisan, musibbe gomdinbe ben wadi feere no Puulusa yaara ka daande baharu, kono Silaasi e Timotee kajun lutti don. ¹⁵ Ben wonnoobe dowtude

Puulusa, ɓe ardi mo haa Atiina. Onsay ɓen yiltitii, ɓay ɓe yamiraama wi'ugol Silaasi e Timotee wonde yo ɓen tawtoy mo ko yaawi.

Fii Arugol Puulusa ngol Atiina

¹⁶Nde tawnoo Puulusa no habbi ɓeya Atiina, tawi ɓernde makko nden no aani fota kon ko o yi'aynoo saare nden no jokki sanamuuji. ¹⁷Onsay o yewtidi e Yahuudiyankeeɓe ɓen e rewoobe Alla ɓen ka juulirde e yimɓe fottaynoobe ɓen ka nokkuure fottirde nden, ɗun non tawi ko jande woo. ¹⁸Faamuɓe goo e nder fedde Epikuriibe ɓen e fedde Sitoyikiibe ɓen nangi e yewtidugol e makko. Onsay wobbe e mabbe wi'i: «Ko hondun oo wowloowo faalaa wowlude?» Tawi wobbe e mabbe no wi'a: «Himo wa'i wa waajotoodo fii allaabe jananbe goo.» Tawi ɗun fow ko fii himo waajaade fii Iisaa e kibaaru mun moyyo on e fii ummutal ngal. ¹⁹Onsay ɓe yetti mo, ɓe naɓi ka mbatirde wi'eteende Areyopaasi, ɓe wi'i mo: «A waaway men andinde ko hondun woni ndee jannde heyre nde wonda wowlude fii mun?» ²⁰Ko fii hida wadude e noppi amen piiji ɗi men woowaa nanude, meden faalaa andude ko hondun woni ɗun.»²¹Tawi ɓe Atiina ɓen fow e hobbe wondunoobe e mabbe ɓen ko jokkunoo woo ko wowlugol maa hedagol piiji hesi.

²²Onsay Puulusa darii ka tumbo mbatirde, o wi'i: «Ko onon yo ɓe Atiina, mi ndaarii e cende ɗen fow, mi tawii ko on ɓe diina fota.»²³Awa kadi e nder ko mi feyyata kon, mi yi'ii kala ko rewoton, e hay mi yi'ii *layyorde ka ɗundoo windii: «Ko ko allaajo mo andaaka.» ɗun ko on mo wondon teddinde, mo tawata on andaa, mi woni on feyyinande. ²⁴ɗun ko on Alla tagudo aduna on e kala ko woni e mun, on wondo Joomiraado kammuuli ɗin e leydeele ɗen, on ko mo hodataa e nder juulirde ɗe yimɓe moyyiniri juude mun. ²⁵Hinaa neddanke wadanta mo, wa si tawii himo hatonjini e godɗun, ko on woni Yedoowo mo kala ngurndan e poopaali e kala huunde. ²⁶Ko immorde e aaden gooto o tagiri leyyi neddanke ɗin fow, yo ɓen hodu e hoore ndelo leydi ndin fow. Awa o happiino saa'iji mabbe ɗin

e ittiri ko ɓe hodata e mun kon,²⁷ fii no ɓe ɗabbira Alla, ɓe yi'a mo si no hawri e nder memugol, fii kala o wodɗaaki hay gooto e men.²⁸ Ko fii ko kanko hebirden ngurndan, waawirden memminaade, ko e makko kadi woodaden. Ko ɗun yuɓɓooɓe gimɗi mon goo no wi'i: «Ko en fayɓe makko kadi.»

²⁹ «Bay non ko en fayɓe Alla, haanaa ka miijoden wonde Alla no nandi e kanje e kaalisi maa e kaaye lesaade fotinaa, hara ko e immorde e miijo nedɗanke.³⁰ Hari Allaahu on jogoraano yimɓe ɓen ko ɓe andaano mo kon, kono jooni o daalanii yimɓe ɓen fow e nder nokkeeli ɗin fow yo ɓe tuubu.³¹ Ko fii o happii jalaande nde o jaawirta aduna on peewal, rewruɗe e on nedɗo mo o toɗɗii, ɗun ko on mo o waɗirani fow seede timmuɗo immintingol mo e hakkunde mayɓe ɓen.»

³² Nde ɓe nanunoo himo wowla fii ummutal mayɓe ɓen, wobɓe e maɓɓe jali mo, wobɓe ɓen wi'i: «Men hedoto ma jande goo fii ɗun.»³³ Onsay kanko Puulusa o sortii hakkunde maɓɓe.³⁴ Kono fow e mun, ɗun hadaali wobɓe humoo e makko, gomɗina. Tawi no tawaa e ɓen oo wi'eteedo Denuusi, tawdaado e dental fewjooɓe Areyopaasi ɓen, e debbo no wi'ee Damaari, kanun e wobɓe goo kadi.

Fii Yaadu Puulusa ndun Korenti

18 ¹Bawto ɗun, Puulusa iwi Atiina, o yahi Korenti. ²O tawi ɗon Yahuudiyankeejo wi'eteedo Akiila, mo iwɗi mun woni Pontii, tawi neebaali ko on yaltidi e sonna mun Piriskiila leydi Italii, sabu ko Kuloodiyuusu lando Roomu on yamiri Yahuudiyankeeɓe ɓen fow yaltugol Roomu kon. Onsay Puulusa yahi yiidooyi e maɓɓe, ³bay tawii ko mecce goote ɓe mari, o weeri ka maɓɓe, ɓe woni e gollidugol. Tawi ko wonnoo mecce maɓɓe ko moyɗingol cuuɗi bagi. ⁴Tawi kanko Puulusa himo yewtaynoo yewtereeri e aseweere kala ka juulirde fii fellintingol Yahuudiyankeeɓe ɓen e *Gereekiyankɓe ɓen.

⁵Kono bay Silaasi e Timotee iwii Masedonii hewtii, Puulusa jokkii e daaluyee on tun e seeditanagol Yahuudiyankeeɓe ɓen wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on.

⁶ Kono nde tawnoo Yahuudiyankeebe ben no liddaade mo, hoyna, o fidfi concii makko din, o wi'i be: «Yo yiyān mon dān yantu e hoore mon, min mi laabii. Kono gila jooni ko ka be wonaa Yahuudiyanke ben mi yaarata.»

⁷ O iwi don, o yahi e suudu aaden rewoowo Alla no wi'ee Titiyuusu Yustuusa, tawi kadi suudu makko ndun no badondiri e juulirde nden. ⁸ Onsay oo wi'eteedo Kirispuusa, dun ko ardiido juulirde nden, kajun e beynguure mun nden fow gomdini Joomi on. Korentiyankoobe duudube kadi hedotonooobe Puulusa gomdini, *lootaa maande kisiyee.

⁹ Bawto dun, Joomiraado on daalani Puulusa e nder jemmaare goo e nder koydol, o wi'i mo: «Wota a hulu, yewtu, wota a fanku. ¹⁰ Ko fii min mido wondi e maa, gooto fawataa ma jungo fii wadugol ma ko boni, ko fii mido mari jamaa duududo e nder ndee saare doo.»¹¹ Onsay kanko Puulusa o daakii hakkunde maabe e nder hitaande e lebbi jeegoo, himo janna daaluyee Alla on.

¹² Wa fewndo on saa'i tawi ko Galiyuunu lamminaa Akaaya. Onsay Yahuudiyankeebe ben immanii Puulusa e nder nanondiral maabe, be addi mo ka yeeso jaawirdu, ¹³ e hoore hiibe wi'a: «Oo neddo no fellintinde yimbe ben no be rewira Alla e noone no woopondiriri e Sariya on!»

¹⁴ Fewndo ko Puulusa udditata hunduko mun kon, tawi Galiyuunu wi'ii Yahuudiyankeebe ben: «Ko onon yo Yahuudiyankeebe, si tawiino ko angal peewal goo maa bonnere goo, mi hedotono on e hoore no newori. ¹⁵ Kono bay ko yeddondiral fii haalaaji e fii inde e sariyaaji mon onon tigi, yo dun wonu haaju mon. Mi faaletaake wonande on jaawoowo dun.»¹⁶ Onsay o yaltini be ka jaawirdu. ¹⁷ Tun, be fow be nangi Sosteene, dun ko ardiido juulirde nden, be woni e piyugol mo ka yeeso jaawirdu. Tawi Galiyuunu haajaaka e dun.

Fii Yilitagol Puulusa Antiyoosi-Sirii

¹⁸Laatii Puulusa daakii Korenti don kadi ko neebi. Bawto dun, o waynitii musibbe ben. Onsay o fembii ka wi'etee don Kenkere, sabu himo woondunoo woondoore. Ontuma o bakodi e Piriskiila e Akiila e laana ndiyan fii Sirii. ¹⁹Be hewti Efeesi. Puulusa acci don be o wondunoo ben, o naatoyi ka juulirde, o yewtidi e Yahuudiyankeebe ben. ²⁰Ben torii mo wonugol don seeda, kono laatii o jabaali. ²¹O waynitii be, o wi'i: «Mi aroyay ka mon si Allaahu on jabii.» Bay o iwii Efeesi don e laana ndiyan, ²²o tippoyii Seezariiya. O yahi, o hiwroyii *moftal ngal, onsay o yahi Antiyoosi-Sirii.

Fii no Apoloosi Waajori ka saare Efeesi e Korenti

²³Bay o wonii don seeda, o yilitii, o jindi e ca'e Galaasi e Firgii den, o wakkilini taalibaabe ben fow. ²⁴Bawto dun, Yahuudiyankeejo waawudo haala, andudo kadi bindi daaluyee on, wi'eteedo Apoloosi jeyaado Aleksandiri hewti Efeesi. ²⁵Tawi on no jangi fii laawol Joomi on, himo wowliraynoo jino tiidungo, himo fejninaynoo kadi janna no feewiri fii Iisaa, tawi e hoore dun fow ko ko Yaayaa lootaynoo kon tun o andi. ²⁶Onsay o yewtiri pellital ka nder juulirde. Bay Piriskiila e Akiila hedike mo, be yaadi e makko, be fejninanoyi mo no woniri non tigi fii laawol Alla ngol.

²⁷Kono bay tawii Apoloosi no faalanoo yahugol Akaaya, musibbe ben wakkilini mo, be windani kadi taalibaabe ben wonde yo be wernu mo no moyyiri. Bay o hewtii don, o nafi ben gomdirirbe sabu sulfu Alla on, ²⁸e hoore himo yeddondiraynoo e Yahuudiyankeebe ben ka tumbondiral no tiidiri, e himo banginira bindi din wonde ko Iisaa woni Almasiihu on.

Fii no Puulusa Janniroyi ka saare Efeesi

19 ¹Fewndo ko Apoloosi on woni Korenti, tawi Puulusa kanun tayitoyii leyde dowje den, haa o hewtoyii Efeesi, o fotti don e taalibaa'be goo. ²O wi'i ben: «Hara on hebii Ruuhu Seniido on wa ko gomdindon?»

Ben jaabii mo, be wi'i: «Menen hari hay men nanaali wonde Ruuhu Seniido no woodi.»

³Onsay o wi'i be: «Awa ko honno lootiranodon?»

Ben kadi jaabii mo, wi'i: «Ko no Yaayaa lootiraynoo non.»

⁴Puulusa wi'i: «Yaayaa ko fii tuubuubuyee looti, e hoore dun himo wi'aynoo yimbe ben yo be gomdin aroyoowo baawo makko on, dun ko Iisaa.»⁵Bay be nanii din kongudi makko, be *lootaa maande kisiyee e innde Iisaa Joomi on. ⁶Onsay Puulusa *fawi juude mun den e hoore mabbe, Ruuhu Seniido on ari e mabbe, be woni e wowlugol e *haalaaji janani, wowla ko Alla longini be. ⁷Tawi ben yimbe ko wa be sappoo e dido.

⁸Onsay Puulusa naati ka juulirde, o yewtiri don pellital. E nder lebbi tati himo yewtidude e mabbe o fellintinana be ko yowitii e fii *laamu Alla ngun. ⁹Kono bay wobbe wonii e sattinkinagol e angal gomdingol e aybingol laawol Joomi on e hakkunde jamaa on, o sortii hakkunde mabbe, o yetti taalibaa'be ben o wadi be feere, o woni e yewtidugol e mabbe jande woo ka dudal oo wi'eteedo Tiranuusu.

¹⁰Dun neebi yeru duubi didi, haa kala hodudo *Aazii humpitii fii daaluyee Joomiraado on, dun ko Yahuudiyankeebe ben e *Gereekiyankeebe ben fow.

¹¹Tawi Allaahu on no wadaynoo kaawakeeji moyyi hawniidi rewruude e Puulusa, ¹²haa ka tawata hiibe yahaynoo be yetta disaaje maa lince de Puulusa meemaynoo den, be adda, be wada e nawnu'be ben, ben ndikka, jinnaaji bondi din kadi yalta e mabbe.

¹³Yahuudiyankeebe goo, jindaynoobe wi'a no radoo jinna, woni e jantagol e hoore ben be jinnaaji woni e mun innde Iisaa Joomi on, hara hiibe wi'a: «Mi yamirii on yaltugol e innde Iisaa, on mo Puulusa woni waajaade fii mun!»¹⁴Tawi ben wadaynoobe dun ko be njeedifo, ben-le ko be bibbe oo wi'eteedo Sekubaa, tawaado e hooreebe *yottinoobe sadaka Yahuudiyankeebe ben.

¹⁵Ngin jinnawii jaabii be, wi'i: «Midó andi Iisaa, midó andi kadi ko hombo woni Puulusa, kono onon ko on hombe?»¹⁶Onsay on neddo mo ngin jinnawii woni e mun yani e mabbe, o waawi be fow e hoore doole tiidufe, haa ben dogi yalti e ndun suudu be bornaaki, e hoore hiibe barminaa.

¹⁷Kala Yahuudiyankeejo e Gereekiyankeejo hodudo Efeesi andi fii dun, kulol nangi be be fow, onsay innde Iisaa Joomi on mawninaa. ¹⁸Onsay buy e arube e gomdinde ari qirritii, weebiti boneeji di be wadunoo. ¹⁹Bawto dun, yimbe buy wadaynoobe mbilankaaku, addi defte mun, be sunni de yeeso fow. Coggu majje on jittaa, tawaa ko tammaaji kaalisi guluuji cappande jowi. ²⁰Ko nii, daaluyee Joomiraado on woni layirde semba e hoore doole.

²¹Bawto dun Puulusa ebbani fii yahugol Yerusalaam, hara ko Masedonii e Akaaya o rewri. O wi'i: «Si mi iwii don, bee mi hewtoya Roomu.»²²Onsay o immini wallindirteebe makko dido Masedonii, dun ko Timotee e Arastuusa, kanko o luttiti Aazii don seeda.

Fii no oo Siyaakeejo wi'eteedo Dimitiriyusu Imminiri Gere

²³Onsay jii boldu tiidundu wadi sabu laawol Joomi on. ²⁴Tawi no e nden saare siyaakeejo wi'eteedo Dimitiriyusu, tafaynoodo rewirkoy tosokoy tafiraakoy kaalisi, hara ko nandintinaakoy e rewirdu allajo mabbe debbo wi'eteedo *Artemiisi on. Tawi dun no wondannoo e be o tafidaynoo ben tono tiidudo. ²⁵On moobindiri be o tafidaynoo ben, kambe e be be kafidunoo mecce goote ben, o wi'i be: «On fow hidon andi, fii men on ko e dee golle doo humii, ²⁶awa kadi hidon

yi'ude, hidon nanude ko woni feyyude kon, hara hinaa Efeesi doo tun, fayda ko e nder Aazii on fow wonde, oo wi'eteedo Puulusa no murtinde jamaa duududo, fellintinira be wi'ugol wonde allaaji moyyiniraadi juude neddanke wonaa allaaji.

²⁷ Dun non hinaa fii hayfingol mecce men den tun, kono ko libugol fii nduu rewirdu oo allaajo debbo mawdo wi'eteedo Artemiisi e boorugol teddungal makko ngal, on mo Aazii fow e aduna on fow woni rewude.»

²⁸ Bay be nani dɪn kongudi, be heewi tikkere, be nangi e ewnagol, wi'a: «Artemiisi Efeesiyankoobe ben ko mawdo!»²⁹ Onsay saare nden fow jiiɓondiri, be wubbidi, be saalori be Masedoniyankoobe be Puulusa jindidaynoo, dɪn ko Gayuusi e Aristarke, be nabori be ka fijirde mawnde. ³⁰ Puulusa kadi faalaa hollitaade jamaa on, kono laatii taalibaabe ben jabaali. ³¹ Hay wobbe e hooreebe Aazii ben, be tawata ko yiɓbe makko kanko Puulusa, be nuli wobbe e makko ko jeeja mo fii wota o yahu ka fijirde mawnde. ³² Tawi wobbe no ewnoo godɗun goo, beya kadi no ewnoo godɗun goo, ko fii jiiɓaare nden no woni hakkunde dental ngal, e hoore dɪn burbe ben andaa wuren ko hondun moɓindiri be. ³³ Onsay wobbe e hakkunde jamaa on lowi oo wi'eteedo Aleksander mo Yahuudiyankeebe ben feyyini yeeso dental ngal. Kanko Aleksander o towni jungo, tawi himo faalaa sifanaade jamaa on. ³⁴ Bay beya andii ko o Yahuudiyankeejo, fow ewnodi wa saa'iiji dɪdi, hiɓe wi'a: «Artemiisi Efeesiyankoobe ben ko mawdo!»

³⁵ Onsay hoore kaydi on dahi yimbe ben, o wi'i be: «Ko onon yo Efeesiyankoobe, hara ko hombo woni andaa wonde saare Efeesi nden ko ngaynaakoore rewirdu oo allaajo debbo mawdo wi'eteedo Artemiisi, awa kadi ko nde ngaynaakoore nandolla makko iwruɗo ka kammu on? ³⁶ Bay dɪn hinaa ko yeddinii, wonee deeyube, hara on wadiraali huunde hawjere. ³⁷ Ko fii on addii be yimbe, be tawata bonnaa ka hormorde, be hoynaa kadi allaajo men debbo on. ³⁸ Si tawii non Dimitiriyuusu oo, e siyaakeebe be o kafidi mecce ben no galdidi e godɗo, haray no woodi jaawirdi e jaawoobe lamminaabe fii mun, yo be wullito e ben. ³⁹ Si tawii

non hidon mari godfun ko beyditii e fun, haray ko ka dental ardinaangal ngal dundon moyyintee. ⁴⁰⁻⁴¹ Ko fii hiden waawi hebude feloore fii nduu murtaldu wafundu hande, bay dalil woo alaa mo holloyen ko hondun wadirden nduu jii boldu.» Bay o gaynii wowlude fun, o yilti jamaa on.

Fii Yaadu Puulusa Masedonii e Gereesi

20 ¹ Bay murtaldu ndun accii, Puulusa banniti taalibaabe ben. Bay o gaynii be wakkilinde, o waynii be, o immii, o fokkitani yahugol Masedonii. ² O tayitoi den leyde e hoore himo yewta yimbe ben nooneeji no be wakkilora, onsay o hewtoyi Gereesi. ³ Onsay o kodii don lebbi tati, hari himo woniri yettugol don laana ndiyan, yaara Sirii. Kono nde tawnoo Yahuudiyankabee ben no ebbani mo janfa, o aadii yiltitagol Masedonii. ⁴ Hari ko o wondi ko dowta mo, ko oo bidde Piruusi mo Biriyata wi'eteedo Sopateere, e Aristarke e Sekondiisu, on ko mo Tesalonii, e Gayuusi, on kadi ko mo Derbata, e Timotee e Tikiiki e Torofiimi, bee fow ko be iwdi *Aazii. ⁵ Ben woni yeeso, be habboyii men Turuwaasi. ⁶ Menen kadi, bay *Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden feyyii, men bakii e laana ndiyan Filipii. E nder balde jowi men tawoyi be Turuwaasi, men wadi don balde jeedidi.

Fii Wurniteede oo wi'eteedo Etikuusi

⁷ E asewe kiikiide, men moobondiri fii jaamidugol. Nde tawnoo Puulusa ruttoto bimbi nden jande, o yewtidi e tawanoobe ben, o junni yewtere makko nden haa tumbere jemma. ⁸ Tawi lampuuji duudufi no ka suudu dow-dowru ka men mottondirnoo don. ⁹ Tawi kadi suka no wi'ee Etikuusi no joodinoo e damun tosokun^z e on koore tammo. O yetti doyngol luggungol e nder ko Puulusa juutini yewtere nden kon, o accitii ka koore ton sabu doyngol ngol, o yani. O imminaa, tawi o maayii. ¹⁰ Onsay Puulusa tippii, o ugginii e hoore makko, o yetti mo, o

^z20.9 «Damun tosokun» ko ko wi'etee «fineeter» kon fewndo doo.

tambii, o wi'i: «Wota on aanu, ko fii himo wuuri.»¹¹ Bay kanko Puulusa o yawitoyii, o tayiti bireedi on, ojaami. Bawto dun, o yewti kadi ko juuti haa wa ka peeral fajiri. Onsay o yahi.¹² Bawto dun, suka on nattaa ko o wurdo, dun wonani be welo-welo mawngo.

Fii Iwugol Puulusa Efeesi Yaha Miletii

¹³ Onsay menen men hikkani men yeeso, men bakii don e laana ndiyan fii yahugol Asoosi ka men haanunoo yiitidude e Puulusa don, bay hari kanko o aadike wonde o seppay.¹⁴ Bay o tawoyii men Asoosi, men yawni mo ka laana fii yaadugol e makko Mitileeni.¹⁵ Bay men iwii don, men jokki baharu on haa men hewtoyi bimbi ndenpande yeeso Kiyoo. E jallal hikkungal don ngal kadi, men meemoyi ka wi'etee don Samoosi. Bawto ngal jallal don kadi, men hewtoyi Miletii.¹⁶ Tawi Puulusa no miijinoo feyyugol Efeesi tun hara daraaki, fii wota o tongo e nder Aazii on. Ko fii hari himo hawji hewtoygol Yerusalaam fii Juldeere *Pentakosta nden, si tawii dun no waawi mo gasande.¹⁷ Ko onsay, ko o woni Miletii don, kanko Puulusa o immi ko yahana ardotoobe *moftal ngal Efeesi.¹⁸ Bay ben arii, o wi'i be: «Hidon andi ko honno mi wondiri e mo'on yeru ko mi woni doo kon, gila jande mi tippi Aazii.¹⁹ E hoore dun mi kurkanike Joomiraado on, e hoore yankinaare fow, e nder gondi, e hakkunde ndarndeede wonandun lan janfaaji immorde e Yahuudiyanke'en.²⁰ E baawo suudugol on hay huunde, mido fejjinande on, janna on e hakkunde fow e ka cuudi kala ko wondani on e nafa,²¹ e seedintinangol Yahuudiyankeebe ben e *Gereekiyankeebe ben fii tuubangol Alla e gomdingol Iisaa Joomi men on.

²² «Jooni yo mi yahu Yerusalaam, bay Ruuhu Allaahu on no habbitii e dun, e hoore mi andaa ko heboytammi ton.²³ Ko woni tun, gila saare hebi e saare, *Ruuhu Seniido on no seedintinande lan wi'ammi wonde, kabbi e satteendeeji no sabbii lan.²⁴ Kono mi wadaa ngurndan an dan ko goddun, wa si tawii hidan hitti e

an, fii tun yo mi timmin jinduruuji an ðin e golle ðe mi hebiri Iisaa Joomi on ðen, ðun ko seeditagol fii Kibaaru Moyyõ fii moyyere Alla nden.

²⁵ «Jooni mido andi, on yi'itataa lan hande kadi, ðun ko onon ðee ðe mi rewi hakkunde mun, mi waajii fii *laamu Alla ngun. ²⁶ Ko ðun wadi, mido seedaade hande wonde si goddo e mon halkike, haray wonaa min wadi. ²⁷ Ko fii mi suudaali on hay huunde, mi ðanginani on ebbõore Alla nden fow. ²⁸ Jooni reenee, reenidon hoore mon e wuro ngo Ruuhu Seniido on wadi on e hoore mun ngon, fii no ayniron moftal Alla ngal o hebiri yiyãan biiddo makko on tigi. ²⁹ Mido andi si mi iwoyii doo, caapaali hunyudi aroyay hakkunde mon ði tawata accoytaa wuro ngon. ³⁰ Awa kadi wobbe hawtoyto e hakkunde mon, hara hiibe wowla haalaaji boyliidi fii poodugol taalibaabe ben e mabbe. ³¹ Awa on wattanoyay yiila, anditon, e nder duubi tati jemma e jalorma mi accaali waajagol mo kala e mon e hoore gondi.

³² «Jooni mi yettii on, mi halfinii Alla e daaluyee moyyere makko nden, ko on mari bawgal fii mawningol on e yedugol on ndondi wondude e yimbe Alla ben fow. ³³ Mi himmanaali kaalisi e kanje e concu hay gooto. ³⁴ Onon tigi hidon andi ko juude an ðen mi golliri fii ko mi hatonjini e mun kon e ko wondiibe an ben hatonjini e mun kon. ³⁵ E nder ðun fow, mi hollii on yo on gollir nii fii yo on wallito lo'ube ben, anditon kadi kongudi Iisaa Joomi on ko o wi'i kon kanko tigi wonde: «Ko okkugol ðuri moyyude edii okkoreede.»»

³⁶ Bay o gaynii yewtude ðun, onsay o jiccii fii du'ondirgol e mabbe ðe fow. ³⁷ Onsay ðe fow ðe hirbii mo kanko Puulusa, ðe lunnii e hoore gondi tiidufi. ³⁸ Ko burnoo ðe sokolinde kon, ko ko o wi'unoo ðe kon wonde ðe yi'itataa mo hande kadi. Onsay ðe dõwtiti mo haa ka laana ndiyan.

Fii Yaadu Puulusa ndun Tiiri e Seezariiya

21 ¹ Bay men sertii e maɓɓe, men bakii don e laana ndiyan, men fewni haa Koosi. Bimbi nden jande men yahi Rodeesi. Bay men iwii don kadi, men yahi Patara.

² Bay men tawii don laana lumbooha yaara Fenisii, men bakii don, men yahi. ³ Bay men battike Siipuru, onsay men acciri don ka nano, men yaari telen Sirii fii tippinoygol ko laana kan rondii kon Tiiri. ⁴ Bay men tawii taalibaabe ben don, men woni balde jeedidi. Immorde e Ruuhu Allaahu on be wi'i Puulusa: «Wota yahu Yerusalaam.» ⁵ Bay den balde jeedidi timmii, men yahi. Onsay kambe fow e rewbe maɓɓe ben e bibbe maɓɓe ben, be downtiti men, men yaadi haa men yalti saare nden, dun ko ka sera ndiyan, men jiccii, men du'ondiri. ⁶ Onsay men waynondiri e maɓɓe, men bakii ka laana, kambe be yiltitii ka maɓɓe.

⁷ Bay men gaynii ko yaaretee laana ndiyan kon, dun ko gila Tiiri haa Potolemaayi, men hiwrondiri e musibbe gomdinbe wonbe don ben, men wondi e maɓɓe jallal.

⁸ Bimbi nden jande, men yahi men hewtoyi Seezariiya, men naatiri ka suudu Filiipu oo waajotoodo fii Kibaaru Moyyo on, tawdaado e njeedidoobe ben, men weeri ka makko. ⁹ Tawi himo mari jiwbe nayo haaloobe ko Alla longini dun be andaali gorko. ¹⁰ Nde tawnoo men wadii don balde buy, haaloowo ko Alla longini dun wi'eteedo Agabuusi, iwruɗo ka diiwal Yahuuda, ari tawi men. ¹¹ O yetti dattol Puulusa ngol, o haɓbitii juude e koyde, o wi'i: «E hino ko *Ruuhu Seniido on wi'i kon: «Oo neddo jeydo ngol dattol, Yahuudiyankeebe ben haɓbiray mo nii Yerusalaam, be watta mo e juude be wonaa Yahuudiyanke ben.»»

¹² Bay menen e ben yimbe hoɗube e nden nokkuure men nanii dun, men jeeji Puulusa fii wota o yahu Yerusalaam. ¹³ Kono Puulusa jaabii men, wi'i: «Ko hondun

^a21.8 Sah. 6.1-6

wulloton, bonnon mi bernde? Ko fii min hinaa fii haɓɓegol tun mi hebulanii, kono ko hay maayugol Yerusalaam fii innde Iisaa Joomi on.»

¹⁴Nde tawnoo o jabaali yilteede e ko o anniyii kon, men haɓɓitaaki hande kadi, kono men wi'i: «Yo kodduruyee Joomiraado on wadu!»

¹⁵Bay den balde don feyyii, men eɓɓindii, men yahi Yerusalaam. ¹⁶Taalibaabe goo be Seezariya dowti men ka goddo no wi'ee Manasuuna mo Siipuru, on ko taalibaajo gila ko neebi, fii ko werna men.

Fii Hewtugol Puulusa Yerusalaam

¹⁷Bay men hewtii Yerusalaam, musibbe ben jabɓori men weltaare. ¹⁸Bimbi nden jande menen e Puulusa men ari ka Yaaquuba, ardotoobe *moftal ngal kadi fow ari don. ¹⁹Bay Puulusa gaynii be hiwraade, o nangi e fillitanagol be, fensita ko Allaahu on wadi e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben e nder golle makko den. ²⁰E nder ko be hedii mo kon, be mawnini Alla, e hoore dun be wi'i mo: «Musidɗo, a yi'ii ittiri guluuje guluuje Yahuudiyankeebe ko gomdini, e hoore be fow hiɓe haɓɓitii e Sariya on. ²¹E hoore be yeetaama wonde hida jannude Yahuudiyankeebe wonbe e hakkunde be wonaa Yahuudiyanke ben fow wota be jokku Sariya Muusaa on, dun ko wi'ugol be wota be sunnin faybe mabbe ben e wota be jokku naamuuji din. ²²Hara ko hondun wadeten? Ko fii pellet be anday wonde a arii. ²³Ko dun wadi si men wi'ete yo a wadu ko men wi'u-maa kon. No e hakkunde amen yimbe nayo woondube woondoore. ²⁴Yettu ben, labbindinodaa e mabbe, fawtodaa njoddi fembagol mabbe ngol, dun fow anday goonga alaa e ko be wowlanaa kon fii maa, kono an kadi hida doftii Sariya on. ²⁵Kono fii be wonaa Yahuudiyanke, gomdinbe ben, men tawi no moyyi ka men windana be, yo be reeno e tebbeeli sakkanaadi sanamuuji e yiifan e mummunteeji jiibudi e jinaa.»

²⁶ Bimbi nden jande, Puulusa yetti ben yimbe nayo, o labbindinodi e mabbe, o naati ka *juulirde mawnde. O fejnini ko honde tuma e jalaade den labbinagol mabbe ngol timmata, sadaka mo bee e mabbe wadee.

Fii no Puulusa Nangiraa

²⁷ Ka balde jeedifi den timmata don, bay Yahuudiyankeebe be *Aazii ben yi'ii mo ka juulirde mawnde, be yuuni jamaa on fow, be fawi mo juude, ²⁸ e hoore hiibe ewnoo, wi'a: «Isra'iilayankeebe*, wallee men! E hino neddo wondo jannude fow on nokku woo nokku fii liddagol jamaa on, liddoo Sariya on, liddoo kadi ndee nokkuure. E hay o naadii *Gereekiyankoojo ka juulirde mawnde, o tuuninii ndee nokkuure hormorde!»²⁹ (Ko woni sabu dun ko tawde hari be yiidiino mo e oo Efeesiyankoojo wi'eteedo Torofiimi ka saare, haa be sikki wonde Puulusa naadii mo ka juulirde mawnde.)

³⁰ Onsay saare nden fow memminii, yimbe ben dogi iwri e cende den fow, be nangi Puulusa, be poodi mo, be itti ka juulirde mawnde, baafe den ombaa kisan.

³¹ Wa ko be ebbata fii warugol mo, tawi hooreejo dental suufaa'be Roomu ben nanii wonde jii'boldu wadii e nder Yerusalaam fow. ³² Don kisan, o yetti suufaa'be e yeesoo'be mun, be wubbani ben ebbunoo'be warugol Puulusa. No be yiirunoo on hooreejo eben suufaa'be, be acciti piyugol mo.

³³ Onsay on hooreejo badii mo kanko Puulusa, o nangi mo, o yamiri yo be jolku mo jolokooje didi. O landii non ko hombo woni oo e ko hondun o wadi. ³⁴ Kono tawi e nder jamaa on, wobbe no ewnoo wi'a god'dun, beya kadi no wi'a god'dun goo, tawi kanko hooreejo on o waawaali andude ko woni haqiiqa fii murtaldu ndun. Onsay o yamiri yo be nabu mo ka daaka suufaa'be ben. ³⁵ Wa ko Puulusa yawata bordi din, suufaa'be ben kutii mo tambii sabu hunyeendi jamaa on. ³⁶ Ko fii hari konu yimbe ben no jokki mo, no ewnoo, wi'a: «Waree mo!»

Fii Yewtere nde Puulusa Yewti Jamaa Yerusalaam on

³⁷ Wa ko kanko Puulusa o naadete e ka daaka suufaabe ben, o landii hooreejo dental suufaabe ben, o wi'i: «E hara a newnanay lan yeetagol ma godfun?»

On jaabii mo, wi'i: «Hida waawi haala Gereeki? ³⁸ E hara hinaa an woni oo Misirayankoojo, wonudo sabu nduu murtaldu ko feyfi koo, dogidi e bee ittoobe ko'e guluuje nayo ka wulaa?»

³⁹ Kanko Puulusa o wi'i mo: «Min, ko mi Yahuudiyankoojo mo Tarsiisu, dun ko e nder Silisii, jeyaado e saare nde tawata wonaa hayfunde. Mi jeejii ma newnanan yewtugol jamaa on.»

⁴⁰ Onsay on hooreejo newnani mo. Kanko Puulusa o immii, o darii ka hoore bordi, o yeyani jamaa on jungo, deeyaango tiidungo wadi. Onsay o hewtini be yewtere nden e haala Yahuudiyanke, o wi'i:

22 ¹ «Ko onon yo musibbe an e baabiraa'be an, jooni hedee mi yewta on fii jaabande an nden.» ² Nde be nanunoo ko e haala Yahuudiyanke o woni be yewtude, deeyaango ngon burti kadi.

Onsay Puulusa wi'i: ³ «Min ko mi Yahuudiyankoojo hebaado Tarsiisu, dun ko e nder Silisii, kono ko e nder ndee saare doo mi ne'aa. Ko e fee Gamaliyiila kadi mi jangi fii jokkugol Sariya baabiraa'be men ben tigi. Hari mido huminoo e Alla fota wano wonirdon non on fow hande. ⁴ Mido cukkotonoo ben jokku'be laawol Iisaa haa wobbe maayori, mi habba, mi soka worbe e rewbe. ⁵ Yottinoowo* mawdo sadaka on e dental mawbe ben fow ko seedee an e dun. Mi hendorii be hay bataake fii musibbe Yahuudiyankoo'be wonbe Damaasi ben. Onsay mi yahi fii habbugol jokku'be ngol laawol wonbe ton ben, mi adda Yerusalaam fii donkingol be.

⁶ «Wa fewndo ko mi woni ka fatal, bay mi badike Damaasi, dun ko wa naange e hoore, tun ndaygu moolanaangu iwri ka kammu, hunditi lan. ⁷ Mi yani ka leydi,

onsay mi nani hawa no wi'ammi: «Saawulu! Saawulu! Ko fii hondun wonda mi cukkanaade?»

⁸ «Mi jaabii: «Ko an hombo nii Joomi an?»

«O wi'immi: «Ko min woni Iisaa jeyaado Naasirata, on mo wonda cukkaade.»⁹ Ben wondunooɓe e an yi'uno ngun ndaygu, kono ɓe alaano nanude hawa on Wondo lan wowlande.

¹⁰ «Onsay mi wi'i: «Ko hondun mi waɗata, yaa an Joomi?»

«Joomi on jaabii lan, wi'i: «Immo yahaa Damaasi, ko don ɓe yeetoto-maa kala ko haanuda wadude.»

¹¹ «Tawi mi alaa yi'ude han kadi, ko fii hari jalbeendi ngun ndaygu wuminii lan. Onsay wondunooɓe e an ɓen dowimmi haa mi hewti Damaasi.

¹² «Tawi godɗo no don no wi'ee Hanaaniya, on ko gorko dewo doftotoodo Sariya on, mo Yahuudiyankooɓe wonɓe Damaasi ɓen fow joganii kongol moyyol.

¹³ On ari darii takko an, wi'immi: «Ko an yo Saawulu musidɗo an, wuntu!» E on saa'i tigi mi wunti, mi yi'i mo.

¹⁴ «O wi'immi kadi: «Alla baabiraabe men ɓen subike ma fii yo a andu faale makko on e fii yo a yi'u Feewudo on, nanaa konguɗi iwrudi ka hunduko makko ɗin. ¹⁵ Ko fii a wonay seeditantooɗo mo e yeeso yimɓe ɓen fow fii ko yi'uda kon e ko nanuda kon. ¹⁶ Jooni non ko hondun wonda nennanaade? Immo *lootedaa maande kisiyee, labɓinedaa junuubaaji maa ɗin e nder jantagol innde makko nden.»»

¹⁷ Puulusa wi'i kadi: «Bay mi yiltitike Yerusalaam, e nder ko mi torotoo Alla kon ka *juulirde mawnde, mi feɗninanaa godɗun. ¹⁸ Onsay mi yi'i Joomi on, o wi'immi: «Hittin yaltugol Yerusalaam, ko fii ɓe jabataa seeditoore maa nden fii an.»¹⁹ Kono mi wi'i: «Joomi an, hiɓe andi kamɓe tigi wonde mi yahayno gila e juulirde hebi e juulirde fii piyugol soka ɓen gomɗinɓe ma. ²⁰ Awa fewndo kadi ɓe hibbi yiiyan Astefaana ɗan, ɗun ko on seeditantonooɗo ma, hari min tigi mido don e mido jabi

dun. Awa kadi hari mido joganii ben wonbe mo warude concu mun dñn.»²¹ Kono o wi'immi, «Yahu, ko fii mi imminte ka woddi, dñn ko haa e be wonaa Yahuudiyanke ben.»»

²² Laatii be hedii mo kanko Puulusa haa e ngol kongol dñn, onsay be ewnii, be wi'i: «Yo sifa oo neddo itte aduna! O haanaa wuurude!»²³ Be beydi sonko, be ferii kadi concu mabbe dñn, e hoore hiibe bugoo kadi mbullaari dow.

²⁴ Onsay hooreejo dental suufaabe ben yamiri yo be naadu Puulusa ka nder daaka suufaabe ben, be landora mo cabbi fii andugol ko hondun wonaa sonkireede nii fii makko. ²⁵ E nder ko be habbata mo kon fii foccugol mo, kanko Puulusa o wi'i yeesoojo sufaabe wonnodo dñn on: «E hara hidon newnanaa foccugol jeyaado e laamateeri Roomu, mo on jaawaali toode?»

²⁶ Bay on yeesoojo nanii ngol kongol, o yahi, o wi'oyi hooreejo dental ngal: «Ko honno gerdataa, ko fii oo neddo ko jeyaado e laamateeri Roomu.»²⁷ Onsay on hooreejo ari wi'i mo kanko Puulusa: «Yeeto lan, e hara ko a jeyaado e laamateeri Roomu?»

O jaabii: «Hiyyii, ko mi dñn.»

²⁸ Kanko hooreejo on o wi'i mo: «Min ko kaalisi buy mi itti fii yo mi wonu jeyaado e laamateeri Roomu.»

Puulusa kadi wi'i mo: «Min non mi jibina ko mi dñn.»²⁹ Onsay kisan landotonooobe mo ben diri, hooreejo dental ngal kadi huli, bay o andii Puulusa ko jeyaado e laamateeri Roomu, awa kadi o wadii haa o habbaama.

Fii Yewtere Puulusa nden yeeso Dental Mawbe ben

³⁰ Jango mun, nde tawnoo kanko hooreejo dental suufaabe Roomu ben himo faalaa andude e haqiiqa ko hondun Yahuudiyankeebe ben wonnoo mo toojirde, o hoynitani mo, o yamiri kadi hooreebe yottinoobe sadaka ben e dental fewjoobe ben fow mottondirgol. Onsay o addi Puulusa, o joddiini mo yeeso mabbe.

23 ¹ Bay Puulusa tenyɨnii dental fewjooɓe ben, o wi'i: «Musibɓe, ko e hoore bernde laabunde mi wonirani Alla haa handeere ndee.»² Tun *yottinoowo mawɗo sadaka on, ɗun ko Hanaaniya, yamiri wonɓe takko makko ben bantagol mo.

³ Puulusa kadi wi'i mo: «An kadi, Allaahu on bantoto ma yo maadi rawninaandi! Hida joodii jaawirgol lan Sariya on, e hin-le a bonnirii Sariya on ko yamirdaa yo ɓe banto lan kon!»

⁴ Wonnoobe ɗon ben wi'i: «A hoynii yottinoowo mawɗo sadaka fii Alla on!»

⁵ Onsay Puulusa jaabii, wi'i: «Musibɓe, hari mi andaa wonde ko yottinoowo mawɗo sadaka on nii, ko fii no windii: Wota mo wowla yeesoojo jamaa mun on ko boni.»^b

⁶ Bay kanko Puulusa o faamii wonde feccere e wonnoobe ɗon ben ko fedde *Sadduusiyaabe e ndeya feccere kadi ko fedde *Fariisiyaabe, onsay kanko Puulusa o ewnii ka hakkunde dental fewjooɓe ben, o wi'i: «Musibɓe, min ko mi Fariisiyaajo ɓii Fariisiyaajo kadi. Ko sabu tanyinaare ummutal mayɓe ben wadi si mido jaaweede.»⁷ Bay kanko Puulusa o wi'ii ɗun, yeddondiral wadi hakkunde Fariisiyaabe ben e Sadduusiyaabe ben, onsay mbatu ngun senditii. ⁸ (Tawi Sadduusiyaabe ben no wi'a ummutal alaa, malaa'ika alaa, awa kadi ruuhu alaa. Fariisiyaabe ben kaɗun no wi'a ɗun fow no woodi.)

⁹ Sonko njano wadi, wobɓe e yeesooɓe dental Fariisiyaabe ben hawtii, ɓe immini yewtoore tiidunde, ɓe wi'i: «Men yi'aali bone woo e hoore oo nedɗo. No gasa non hara ko ruuhu maa malaa'ika wowlani mo.»¹⁰ Nde tawnoo yeddondiral ngal no tiidude tun, hooreejo dental suufaabe ben huli wota ɓe seekitu Puulusa. O yamiri suufaabe ben tippagol, ittoya mo hakkunde maɓɓe, ɓe naɓa mo ka daaka suufaabe ben.

^b23.5 Egg. 22.27

¹¹ E on jemma hikkiido don, Joomi on badii Puulusa, wi'i mo: «Wakkilo, ko fii wano seeditordaa non fii an Yerusalaam, bee seeditoroyaa non kadi Roomu.»

Fii Janfa Yahuudiyankeebe ben e hoore Puulusa

¹² Bay weetii, Yahuudiyankeebe ben wadi janfa, be woondi wota be jaamu hay huunde maa be yara, doo e be warude Puulusa. ¹³ Ben ebbunoobe kan janfa no burnoo cappande nayo. ¹⁴ Be yahi, be tawoyi hooreebe yottinoobe sadaka ben e mawbe ben, be wi'i be: «Men aadike e hoore woondoore tiidunde wonde, men jaamataa men yarataa hay huunde fannin men waraali Puulusa. ¹⁵ Jooni nanondiree e dental fewjoobe ben, yiidon e hooreejo suufaaabe ben, faaminanon mo wonde on ndaaray fii nduu muraadu Puulusa hara ko no woniri non, fii no o addira mo yeeso mon. Menen haray meden hebunii warugol mo doo yo o hewtu.»

¹⁶ Kono laatii biiddo bandiraawo Puulusa on nani hiibe yewta fii kan janfa, o yahi o naatoyi ka daaka suufaaabe ben, o humpiti dun Puulusa. ¹⁷ Puulusa kadi noddi goddo e yeesoobe suufaaabe ben, o wi'i on: «Dowtu oo ka hooreejo dental suufaaabe ben, ko fii himo jogii ko o hollita mo.»

¹⁸ On yeesoojo kadi yetti mo, dowti mo ka on hooreejo, o wi'i mo: «Ko oo kasoojo wi'eteedo Puulusa noddimmi wi'immi yo mi dowtu oo suka ka mon, himo mari goddun ko o yeetoo on.»

¹⁹ On hooreejo kadi jogii mo jungo ngon, be pottitii sera, o wi'i mo: «Ko hondun jogidaa ko yeetodaa mi?»

²⁰ On suka jaabii mo, wi'i: «Yahuudiyankeebe ben nanondirii fii toragol on yo on naban be Puulusa jango ka yeeso dental fewjoobe ben, wa si tawii hiibe faalaa humpitaade ko laabi fii nduu muraadu makko. ²¹ Awa wota on jabu ko be toroytoo on kon, ko fii buri yimbe cappande nayo hakkunde mabbe no ebbi janfa e hoore makko. Hiibe aadii e nder woondoore wonde be jaamataa be yarataa doo e be warude mo. Hiibe hebulanii non dun. Jooni ko newnugol mon ngol tun be hedii.»

²² Onsay hooreejo dental suufaabe ben newnitani suka on, e hoore o wi'i mo wota o wowlan hay gooto kon ko o humpiti mo don.

Fii no Puulusa Feyyiniraa Seezariiya

²³ Kanko hooreejo on o noddi kadi dido e hakkunde yeesoobe suufaabe ben, o wi'i be: «Hebulinee suufaabe teemedde dido e doginoobe pucci cappande njeedido e be conkenje teemedde dido fii ko yaha Seezariiya hande jemma ka saa'i jeenayaabo. ²⁴ Ebbon kadi pucci ka Puulusa yawa, nabon mo lawnon haa ka Felikiisa yeesoojo diiwal ngal.»²⁵ O windirani nii kadi lando on batakuru, o wi'i:

²⁶ «Salminaango an min Kuloodu Lisiyaasi, haa e mo'on onon Felikiisa, yo yeesoojo teddufo.

²⁷ «Awa oo neddo mo mi nabani on, ko Yahuudiyankeebe ben wonnoo ko nangi mo fii warugol. Nde mi humpitinoo wonde ko o jeyaado e laamateeri Roomu, mi ardi e mojobere suufaabe, mi jattini mo be. ²⁸ Nde tawnoo mido faalaa andude ko e hoore hondun be wonnoo mo toojirde, mi nabi mo e yeeso dental fewjoobe mabbe ben. ²⁹ Mi tawi tooje mabbe den ko e banje yeddondire fii Sariya mabbe on. Kono tawi ella woo fawaaki mo foddudo e wareede maa sokeede. ³⁰ Bay mi andinaama janfa no ebbaa e hoore oo neddo, mi imminani on mo kisan, mi yamiri ben toojube mo yo be wullito e hoore makko ka mon.»

³¹ Onsay, suufaabe ben wadi ko be yamiraa kon, be yetti Puulusa, be nawri mo jemma haa Antipatiri. ³² Bimbi nden pande be yilitii ka daaka suufaabe ben e hoore be accu be pucci ben yaadii e makko. ³³ Bay ben hewtii Seezariiya, be jonni yeesoojo diiwal ngal batakuru ndun, be watti Puulusa e juude makko. ³⁴ Bay kanko yeesoojo on o jangii batakuru ndun, o landii Puulusa ko mo o diiwal hongal. Bay o andii ko mo o Silisii, ³⁵ o wi'i: «Nde toojube ma ben aroyi woo mi hedoyto ma.» Onsay o yamiri yo be maroy Puulusa ka suudu laamu *Heroodu lando on.

Fii no Puulusa Nabiraa ka Yeesoojo Diiwal ngal

24¹ Balde jowi ɓawto ɗun, *yottinoowo mawɗo sadaka on, ɗun ko Hanaaniya, ardi e mawɓe seedaabe e yewtoowo^c no wi'ee Tertuula. Be wullitii e hoore Puulusa ka yeesoojo on. ²⁻³ Bay kanko Puulusa o noddaama, oo wi'eteedo Tertuula nangi toojirde mo nii, wi'a: «Yaa an Felikiisa lando tedduɗo, ko sabu mon men hebiri oo buttu timmuɗo, ko faamu mon ngun kadi woni sabu si dee waylande fii nafa oo jamaa wadi. Meden jafidi di, di fow ka woni woo e hoore anditangol on fota. ⁴ Kono fow e mun, men faalaaka on tongude haa neeba, mi torike on tun, tippude e newaare mon nden, yo on newnan men heditodon men seeda.

⁵ «Men taw oo neddo ko gerenteejo, memminoowo yeddondire e hakkunde Yahuudiyankeebe aduna on fow. Ko o yeesoojo fedde Naasirayaabe ben kadi. ⁶⁻⁷ O etike hay no o tuuninira *juulirde mawnde nden. Onsay men nangi mo. ^{d8} Onon tigi Felikiisa hidon waawi mo landaade kanko Puulusa, andon fii ko men toojiri mo kon fow.»

⁹ Yahuudiyankeebe ben bambani mo kanko Tertuula, be wi'i: «Ko nii tigi woniri!»

¹⁰ Onsay Puulusayetti haala kan, bay yeesoojo on jonnirii mo haala kan baayugol mo, o wi'i:

«Mido andi wadii nii duubi buy ko onon woni jaawoowo e hoore oo jamaa. Awa ko e nder hoolaare mi weebitirta jaabande an nden. ¹¹ Wadaali nii buri balde sappoo e didi gila mi yahi Yerusalaam fii rewoygol Alla, hidon waawi tefude ɗun non onon tigi. ¹² E hoore ɗun be tawaali mido yeddondira e goddo maa mido yuuna yimbe, ɗun non woni ka juulirde mawnde, maa e deya juulirde, maa ka nder saare. ¹³ Be waawataa kadi hollude ko hondun be toojirimmi. ¹⁴ Mido

^c24.1 Oo «yewtoowo»doo ko andudo sariya Roomiyankoobe ben.

^d24.7 Bindi goo no beyditi ɗun ka lannoode aaya on: Kono tawi Lisiyaasi hooreejo sufaabe ben naatii o jattiri mo e juude amen doole.

qirritaade yeeso mon wonde ko Alla baabiraaɓe an ɓen mi woni rewude, e hoore jukkugol laawol ngol ɓe wi'i ko fedde ngol. Midɔ gomɗini kadi kala ko windii ka Sariya e ka defte annabaabe ɓen.¹⁵ Awa kadi midɔ mari on tama'u e fee Alla, wano kamɓe kadi ɓe tijjori non: on-le ko fii ummutal feewube ɓen e ɓoyliibe ɓen.¹⁶ Ko ɗun wadi si min kadi mi etoto fii heɓugol ɓernde nde aldaa e feloore yeeso Alla e yeeso yimɓe ɓen.

¹⁷ «Bay wadii duubi buy mi artaali ka leydi an, mi arti fii addangol yimɓe an ɓen kaalisi fii ko ɓe wallitora, e fii weebitangol Alla dokke.¹⁸ Ko onsay ɓe tawimmi ka juulirde mawnde e hoore ko mi labɓiniido. Mi wonda kadi e yimɓe maa murtaldu.¹⁹ Kono ko Yahuudiyankeeɓe ɓe *Aazii goo haanunoo arude hollitoo yeeso mon, ɓe liɓa haala e an, si tawii hiɓe jogii godɗun ko ɓe fawa e an.²⁰ Si hinaa ɗun, yo ɓee ɗoo wowlu ko ella hombo ɓe tawi midɔ wadi wa fewndo ko mi addaa yeeso dental fewjooɓe ɓen.²¹ Si hinaa taw hara ko fii ngol kongol ngol mi ewninoo e hakkunde maɓɓe tun, mi wi'i: Ko sabu ummutal mayɓe ɓen wadi si mi wadaa jaaweteedo yeeso mon hande!»

²² Nde tawnoo Felikiisa no humpitii fii laawol ngol moyɗa, o yamiri ɓe yiltagol taho, o wi'i: «Nde hooreejo dental suufaabe ɓen ari woo, ɗun ko Lisiyaasi, mi ndartay muraadu mon ndun.»

²³ O yamiri kadi yeesoojo suufaabe ɓen yo o maroy Puulusa e hoore hoyngol mo seeda, hara o salaaki kadi ɓe Puulusa ɓen kurkanoo mo.

²⁴ Bay balɗe seeda feyyii, kanko Felikiisa o ardi e ɓeyngu makko, ɗun ko Duruusiila, tawi on debbo ko Yahuudiyankeejo. Kanko Felikiisa, o immiini ko yahana Puulusa, o hedii mo fii ko yowitii e gomdingol Iisaa Almasiihu on.²⁵ Nde tawnoo Puulusa ko fii peewal e waawugol hoore mun e fii jaawoore aroyaynde nden wonnoo yewtude, kulol heɓi Felikiisa, o wi'i: «Hida waawi yahude taho! Nde mi hettindoyii woo, mi noddete.»²⁶ E himo tanyininoo kadi wonde Puulusa yeenay mo, ko ɗun wadi si himo imminaynoo ko yahana mo soono woo fii yo ɓe yewtidu.

²⁷ Duubi didi feyyiri nii. Bawto dɔn Felikiisa lontaniraa Perkuusi Festuusa. Nde tawnoo kanko Felikiisa himo faalaa sulfinande Yahuudiyankeebe ben, o acci Puulusa ka kaso.

Fii Yewtere nden hakkunde Puulusa e Festuusa

25 ¹ Bay kanko Festuusa o hewtii e ngal diiwal Seezariiya, o woni dɔn balde tati si o yahi Yerusalaam. ² Onsay hooreeɓe *yottinoobe sadaka ben e mokobaaɓe Yahuudiyankeebe ben yahi ka makko, wullitii e hoore Puulusa. ³ Be torii mo, be jeeji yo o sulfinan be, o addana be Puulusa Yerusalaam, tawi hiɓe eɓɓunoo janfa no be warira mo ka laawol. ⁴ Kono Festuusa jaabii be, wi'i: «Puulusa no sokii Seezariiya, awa min kadi mi yiltoto ton ko neebaa.» ⁵ O wi'i kadi: «Mido waawi yaadude e wobbe e hooreeɓe mon ben, si on neddo no wadi bone, be wullitoo e hoore makko!»

⁶ Laatii kanko Festuusa o wondaali e mabbe buri balde jeetati haa sappo, onsay o yiltitii Seezariiya. Bimbi nden nande bay o joodike ka jaawirdu, o yamiri yo Puulusa adde. ⁷ Bay on addaama, Yahuudiyankeebe iwruɓe Yerusalaam ben hundi mo, be liɓi e hoore makko tooje duudude tiidude, de be waawataa fensitude fii mun. ⁸ Puulusa jaabori nii, wi'i: «Mi wadaali ella liddiido Sariya Yahuudiyankeebe ben, maa *juulirde mawnde nden, maa lando mawdo Roomu on.»

⁹ Nde tawnoo kanko Festuusa himo faalaa sulfinande Yahuudiyankeebe ben, o jaabii Puulusa, o wi'i mo: «Hida faalaa yahude Yerusalaam jaawedaa ton e tawnde an?»

¹⁰ Puulusa jaabii mo, wi'i: «Mido ka yeeso jaawirdu lando mawdo Roomu on, ko ton mi haanaa jaaweede. Mi wadaali Yahuudiyankeebe ben ella woo, wano gelordon non onon tigi fota. ¹¹ Kono si mido mari ellaaji, e si mi wadii kuude foddude e mayde, haray mi salotaako wareede. Kono si tawii goonga woo alaa e

tooje de be toojimmi den, haray hay gooto waawataa lan wattude e juude mabbe. Dun haray yo mi feyyu ka *Seezar lando mawdo Roomu on.»

¹² Bay Festuusa yewtidii e be o fewjodata ben, o jaabii Puulusa, o wi'i: «Bay a feyyinii hoore maa ka Seezar, a yahay yeeso Seezar.»

Fii no Puulusa Addiraa yeeso Agiriipa

¹³ Balde seeda bawto dun, Agiriipa lando on e Bereniise hewti Seezariya fii hiwragol Festuusa. ¹⁴ Nde tawnoo be wonay don balde buy, Festuusa weebitani on lando muraadu Puulusa ndun, o wi'i: «Felikiisa no accunoo doo goddo ka kaso.

¹⁵ Fewndo non ko mi yahi Yerusalaam, hooreebe yottinoobe sadaka ben e dental mawbe Yahuudiyankeebe ben wullitino e hoore makko kanko Puulusa, tawi hibe landii happangol mo. ¹⁶ Kono mi jaabii be, mi wi'i: «Roomiyankoobe ben woowaa waringol nii tun, ado be tumbindirde toojube ben e toojnaado on, e newnangol on toojnaado fii no o jaabora den tooje mabbe.» ¹⁷ Onsay mi ardi e mabbe doo, tawi mi faalaaka juutinde muraadu ndun. Bimbi nden jande kisan mi joddini jaawoore nden, mi yamiri yo on neddo adde. ¹⁸ Bay toojube mo ben hewtii, laatii be fawaali mo kuude bonde woo, wano mi sikkirnoo non. ¹⁹ Tawi yeddondiral wongal hakkunde mabbe e makko ngal ko yuɓbondirngal e fii diina mabbe kan tun, e aaden maydo goo kadi no wi'ee Iisaa, mo Puulusa kapun wi'i no wuuri. ²⁰ Tawi min mido jibii fii sifa nden yewtere. Onsay mi landii mo si tawii himo faalaa yahude Yerusalaam, o jaawoyee ton fii dun. ²¹ Kono Puulusa feyyini nden yewtere yeeso fii yo muraadu makko ndun wonu e andal lando mawdo Roomu on. Onsay mi yamiri yo be maru mo haa nde mido feyyina mo ka lando mawdo Roomu on woo.»

²² Onsay Agiriipa wi'i Festuusa: «Min kadi mido faalaa hedaade on neddo.»
Festuusa kadi jaabii mo: «A hedoto mo jango.»

²³ Bimbi nden jande Agiriipa e Bereniise ardi e hollitaare mawnde, 6e naatidi e hooree6e suufaabe toowube 6en e mokobaabe saare nden ka suudu tolnirdu. E yamiroore Festuusa, Puulusa addaa. ²⁴ Onsay Festuusa wi'i: «Ko an yo Agiriipa lando, e onon fow yo wondube e amen, on yi'ii oo neddo mo fii mun wadi haa jamaa Yahuudiyanke on Yerusalaam fow e doo kadi ari toriimi, hara hi6e wi'a wonde o haanaa hande kadi wuurugol. ²⁵ Kono min mi faamii o wadaali hay huunde ko foddi e wareede, kono laatii kanko tigi o feyyini hoore makko ka laamu dow-dowwu, mi tawi no moyyi nabugol mo. ²⁶ Kono mi tawi, mi alaa hay huunde ko mi windana hooreejo dow-dowjo on, hara ko ko haqinqini fii makko. Ko dun wadi si mi weebiti mo yeeso mon, tentinii yeeso mon onon Agiriipa yo lando on, fii hebugol goddun ko mi winda nde lande den lanni. ²⁷ Ko fii mi taw wa si tawii no boylii ka naba kasoojo, hara hollaali ko ella hondun woni e hoore makko.»

26 ¹ Onsay Agiriipa wi'i Puulusa: «Hida newnanaa yewtangol hoore maa.»
 Ontuma Puulusa towni jungo, o fuddii jaabaade, o wi'i: ² «Hande mido weltori hebugol feere weebitangol on jaabannde an nden, yo onon Agiriipa Lando, fii dee tooje de Yahuudiyanke6e 6en libi e hoore an fow. ³ Ko fii hidon andi haa yaltoyi naamuuji Yahuudiyanke6e 6en fow e yeddondire ma66e den fow. Ko dun wadi si mi torike on, jebbilagol hedoo lan.

⁴ «Yahuudiyanke6e 6en fow no andi ko honno mi wuurirnoo Yerusalaam e ka leydi an gila ka fuddoode cukaaku an. ⁵ Hi6e andunoo lan gila ko neebi, hi6e waawi non seeditaade. Mido wuurirnoo wa *Fariisiyaajo, mo fedde mun burnoo cataade e diina amen kan. ⁶ Jooni non, mido jaaweede sabu tama'u fodaari ndi Allaahu on fodi baabiraabe amen 6en ndin. ⁷ Bolondaaji* amen din sappoo e didi, din duumiidi e rewugol Alla jemma e jalorma, no tanyinii yi'ugol laatagol ndin fodaari. Yaa an Lando, ko fii nden tanyinaare Yahuudiyanke6e 6en toojirimmi.

⁸ Ko honno waawudon mijorde wonde Alla immintintaa maybe 6en?

⁹ «Min tigi hari mido miiɗoo wonde mido haani rewude pehe den fow fii liddagol ndee innde Iisaa, oo jeyaado Naasirata. ¹⁰ Ko dun mi wadi Yerusalaam. Min tigi mi sokii gomɗinbe mo buy ka kasooji, wano hooreebe *yottinoobe sadaka ben newniranimmii non. Nde be jaawetenoo fii wareede woo, min kadi tawayno mido wonani nden fewjoore. ¹¹ Awa kadi mi jokkayno be soono woo e juulirde den fow fii donkingol be, mido bittinaynoo be fii no be yeddira gomɗinal maɓbe ngal. E nder ko mi monantoo be haa feyyita kon kadi, mi cukkotonoo be haa ka ca'e janane.

¹² «Ko e nder dun mi yahi Damaasi e hoore nelal e yamiroore hooreebe yottinoobe sadaka ben. ¹³ E nder yaadu ndun tumbere jalorma, mi yi'i jalbeendi no hundi lan, min e be mi yaadaynoo ben ka fatal, dun ko ndaygu iwrungu ka kammu, burngu naange ngen jalbude, yo Lando on. ¹⁴ Men fow men yani ka leydi. Onsay mi nani hawa no wi'ammi e haala Yahuudiyanke: «Saawulu! Saawulu! Ko fii hondun wonda mi cukkanaade? Ko fii no mettan-maa fii dartorgol wa ngaari dartotoondi soggirdu jom mun.»

¹⁵ «Mi jaabii mo: «Ko an hombo nii, yaa an Joomi an?»

«Joomi on jaabii lan, wi'i: «Ko min woni Iisaa, on mo wonda cukkaade. ¹⁶ Kono immo daroɗaa e hoore koyde maa den. Ko fii e hino ko mi feejiran-maa kon: Mido subaade ma fii yo a wonu kurkaadu an, e yo a wonu seedee piiji di yi'udaɗaɗin e hoore an, e di mi hollay-maaɗin. ¹⁷ Mi jattinoyte e hakkunde oo jamaa Yahuudiyanke, e be wonaa Yahuudiyanke, be mi imminoyay maa haa e mun, kambe be wonaa Yahuudiyanke ben, ¹⁸ fii udditugol gite maɓbe den, be yiltoo ka niibe, be arda ka ndaygu, be iwa e laamu Ibuliisa, be fewta Alla, be heba yaafuyee junuubaaji, be tawdee e yimbe Alla ben, bay be gomɗinii lan.»

¹⁹ «Ko dun wadi yo Agiriipa Lando on, si mi salaaki doftaade ko mi fejjinanaa iwrude ka kammu kon. ²⁰ Mi fuddorani fejjinangol bee be Damaasi taho, si mi arani bee be Yerusalaam, haa nabani e diwal Yahuuda ngal fow, e be wonaa

Yahuudiyanke ben, fii yo be tuubu, be ruttoo e Alla, be wada kuude hollude wonde be tuubii. ²¹ Awa ko fii dundoo Yahuudiyankebe ben yaniri e an ka *juulirde mawnde, haa be etii no be mulirammi.

²² «Kono haa hande Alla no wallimmi, ko dun wadi si mido darii, mido seeditaade e yeeso sewbe ben e mawbe ben, e hoore mi alaa wowlude hay huunde ko wonaa ko Muusaa e annabaabe ben wi'unoo waday kon ²³ wonde *Almasiihu on tampoyay, awa kadi o attee immintineede e hakkunde maybe ben, o banginana jamaa Yahuudiyankebe ben e be wonaa Yahuudiyanke ben, ndaygu ngun.»

²⁴ Nde tawnoo ko nii o wonnoo jaaborde, Festuusa ewnii no tiidiri, o wi'i: «Puulusa a feetii! Gandal maa tiidungal ngal feetinii ma!»

²⁵ Puulusa jaabii mo, wi'i: «Yaa an Festuusa teddudo, mi feetaa. Ko kongudi goongaaji holniidi mi yewti. ²⁶ Lando on no humpitii fii koo ko wadi, mi yewtiray mo woni pellital. Ko fii mido hoolii o majjaaka huunde, bay dun wonaa e qunuutu wadi. ²⁷ Agiriipa Lando on, wonaa hidon gomdini annabaabe ben? Mido andi pellet hidon gomdini be.»

²⁸ Onsay Agiriipa wi'i Puulusa: «Hida sikka ko e nder saa'ihun nii waawataami wattude *Almasiiyaajo?»

²⁹ Puulusa kadi jaabii mo, wi'i: «Woni ko jooni woni ko onsay, ko mi torii Alla, ko yo onon e hedii be lan ben fow hande, on wa'u wano mi wa'i nii, hara hinaa e sifa dee jolkande doo.»

³⁰ Onsay lando on e yeesoojo diiwal ngal e Bereniise e joododunoobe e mabbe ben immii. ³¹ Ko be pottitotoo, be woni e wi'indirgol: «Oo neddo wadaali hay huunde ko foddi e wareede maa jolkeede.»

³² Agiriipa kadi wi'i Festuusa: «Si oo neddo feyyinaano hoore mun ka lando mawdo Roomu on, hanno himo haanaa acciteede.»

Fii no Puulusa Fokkitiri Yahugol Roomu

27 ¹Bay wonii aadaama men bakoto don e laana ndiyan fii yahugol Italii, be yetti Puulusa e kasoobe goo, be watti e juude Yuliyuusu, dun ko yeesoojo dental suufaaɓe jeyaangal ka lando mawdo Roomu on. ²Men bakii don e laana iwruka Adiramiyuuna rewoyayka Aazii. Men yahi, tawi meden wondi e Masedoniyankoojo wi'eteedo Aristarke mo Tesalonii.

³Bimbi nden jande, men hewti Siduuna. Sabu ko Yuliyuusu jogornoo Puulusa no moyyiri non, o newnani mo kanko Puulusa yahugol ka yibbe makko ben, ben wadana mo faale makko on. ⁴Bay men iwii don, men takkii suriire Siipuru nden, ko fii hari hendu ndun no alindaade men. ⁵Bay men takkike daande baharu hundudo Silisii e Pamfilii on, men hewti Miira, dun ko e nder Lisii. ⁶Yeesoojo konu on tawi don laana iwruka Aleksandiri, yahayka Italii, o yawni men don.

⁷Tawi e nder balde buy ko dooy men woni yaarude, men battori ndee saare Kinidii karahan. Kono nde tawnoo hendu ndun jabaali men jokka ngol laawol, onsay men takkii sobbundu Salamonee ndun, men acciri Kereeti ka jaamo. ⁸Bay men serindorii don karahan, men hewti e nokkuure no wi'ee Darorde Labaade, dun ko takko ndee saare wi'eteende Lasaayata.

Fii no Kenii ngin Sorori be e no Laana kan Lancori

⁹Bay saa'i juutudo feyyii, tawi yaadu amen ndun ka nder ndiyan wondii e nawaare, ko fii hari saa'i korka kan feyyii. Ko dun wadi si Puulusa hajii be, ¹⁰wi'i: «Mi yi'ii wonde nduu yaadu nder ndiyan gasataa e baawo masiibo e kasaara, dun non hinaa fii laana kan e dolle den tun, kono fii wonkiiji men din enen kadi.»¹¹Kono yeesoojo dental suufaaɓe ben hoolori doginoowo laana kan e yeesoojo makka on edii o hedaade yewtereeji Puulusa din. ¹²Nde tawnoo ngal dingiral laade ndiyan moyyaa ndungu, burbe ben e mabbe aadii yo be yahu be hettoya si tawii no gasa, ka wi'etee don Feniika, e ngal dingiral laade wongal

Kereeti hikkorngal hirnaange jaamo e hirnaange nano, fii yo be feyyin don ndungu ngun.

¹³ Onsay kenun wifi iwri ka sengo jaamo, be sikki wonde be hebii ko be faandinoo kon. Onsay be towni darnirdun laana kan, be serindii binde Kereeti.

¹⁴ Kono bawto dun seeda, kenii moolanaangii wifi sortori ka suriire, ngin no wi'ee kenii funnaange nano. ¹⁵ Laatii laana kan waawaali tiindaade hendu ndun, ndu nabi ka, menen kadi men acci ka nabi men. ¹⁶ Men yaari non haa men bakitori ka sengo jaamo wirnitorngo surihun tosokun no wi'ee Kawda, ka men wawtii laakun danditorkun kun don e hoore karahan. ¹⁷ Bay kun yawnaama, men hebi feere yettugol boggi din, haaba laana kan. Nde tawnoo kadi meden hulnoo saggoygol ka njaareendi Sirtisi, onsay men tippini darnirdun laana kan ka nder ndiyan, ko nii men yaari. ¹⁸ Nde tawnoo kenii ngin no yeyude men fota, bimbi nden nande men woni e bugagol dolle den ka ndiyan. ¹⁹ Nande timmunoo nden balde tati, golloobe ben yettani hoore mun aalaaji gollirdi ka laana din, be bugii ka ndiyan. ²⁰ Tawi e nder balde buy, hinaa naange hinaa koode woni ko yalti. Tawi kenii ngin burto tabitude tiida haa men tayii hisugol few.

²¹ E hoore dun, tawi neebii men jaamaali. Onsay Puulusa hawtii darii e hakkunde yimbe ben, o wi'i:

«On jabanayno lan, hara en iwaali Kereeti, dun on dadayno oo masiibo e oo kasaara. ²² Jooni mi beydii on wakkilinde, ko fii on fow wonkiji mon din daday, ko laana kan tun woni dadataa. ²³ Ko fii oo Alla Jeydo lan, on mo mi rewata, malaa'ikaajo mun on arii e an e oo jemma, ²⁴ o wi'immi: «Wota a hulu yo Puulusa, ko fii bee darodaa yeeso lando mawdo Roomu on. Awa kadi Alla yedete sulfu fii be wondudaa ka ndiyan ben fow.» ²⁵ Ko dun wadi, si mi wi'ay on wakkilee, ko fii mido hoolii ko Alla wi'immi kon wadiray non. ²⁶ Kono fow e mun, bee saggoyen e suriire.»

²⁷ Ka jemmaare sappoo e nayaɓere gila hendu ndun woni men bugondirde e on baharu Adriyatiika, golloobe ka laana ben sogitii ɓadagol amen leydi ndin tumbere jemma. ²⁸ Onsay ɓe yolli sawru ebbirdu ndun, ɓe tawi luggeendi ndin ko sogone cappande jeetati. Bay men wodditike don seeda, ɓe yolliti ndu kadi, ɓe tawi luggeendi ndin ko sogone cappande jeegoo. ²⁹ Nde tawnoo hiɓe hulunoo yi'ugol ka laana kan lancotoo e kaayɛ, onsay ɓe bugori darnirde nay laana kan ɓaawo, tawi ko ɓe habbi wo ko weetugol ngol. ³⁰ Tawi golloobe ka laana ben no daɓɓude no seedira e makka. Onsay ɓe tippini laakun danditorkun kun ka nder ndiyan, wa si tawii hiɓe yahude wadoya darnirde laana kan yeeso makka. ³¹ Onsay Puulusa wi'i yeesoojo suufaabe ben e suufaabe ben: «Wattanee yiila, ko fii si ɓee yimɓe wonaali ka nder laana gaa, haray on waawataa dadude hande kadi.»³² Onsay suufaabe ben tayi boggi laakun danditorkun kun, ɓe acci kun yoolii.

³³ Ado weetude, Puulusa wakkilini fow fii jaamugol e hoore himo wi'a ɓe: «Ko hande woni jalaande sappoo e nayaɓere nden hidon habbi e hoore on jaamaali hay huunde haa jooni. ³⁴ Mi wakkilinii on jooni jaamugol, ko fii dun no haani fii no dadiron, awa kadi hay gooto e mon cukulol hoore mun hayrataa.»³⁵ Bay o gaynii wi'ude dun, o yetti bireedi on, o jarni Alla yeeso maɓɓe ɓe fow. Onsay o senditi, o nangani jaamugol. ³⁶ Bay ɓe wakkilinaama, ɓe fow ɓe jaami. ³⁷ Tawi wonnoobe ka laana ben fow ko ɓe yimɓe teemedde dido e cappande njeedido e njeegoo. ³⁸ Bay wonii ɓe jaamii haa, ɓe hayfiniri laana kan bugagol jaametee on ka baharu.

³⁹ Bay weetii, laatii ɓe anditaali leydi ndin, kono ɓe haccii salndu baharu on e pencen mun, ɓe fottani nawrugol ton laana kan si no hawri. ⁴⁰ Onsay ɓe tayi boggi darnirde laana kan din, ɓe acci de ka ndiyan, ɓe acciti kadi kaɓɓi ardorde laana kan. Onsay ɓe fonti bagi wondo on ka leggal laana kan, ɓe fewtini e hendu ndun, ɓe yaari ka pencen salndu baharu on. ⁴¹ Kono ɓe hawroyi e mowre njaare e

hakkunde waameeji difi, ɓe acci laana kan saggi don. Hakkee ko yeeso laana kan irii, tawi ka waawataa dillude, awa kadi hakkee ko morloode ndiyan den tiidunoo ɓaawo laana kan lancii. ⁴²Tawi kadi suufaabe ben no miijinoo warugol kasoobe ben, fii wota hay gooto e mabbe fubbo laawoo. ⁴³Kono tawi yeesoojo suufaabe ben no aadii dandugol Puulusa, o falli ɓe wadugol kon ko ɓe eɓbi. O yamiri yo wawbe fubbaade ben atto ukkaade fii hettoygol gada, ⁴⁴heddiibe ben kadi huutora pecce maa godɗun e kunte laana kan. Ko nii fow hewtiroyi gada e hoore jam.

Fii no Puulusa Hewtiri ka Suriire Malta

28 ¹Bay men dadii, men andi wonde suriire nde men woni e mun nden ko Malta wi'etee. ²Yimbe hoduɓe don ben holli men teddungal mawngal, ɓe banniti men fow, ɓe hubbi yiite sabu ndiyan dan e jaangol ngol. ³Onsay Puulusa yetti donkun ledde, ukki ka yiite. Kono sabu nguleendi yiite ngen, kuuraari sortii ton sinji jungo makko ngon. ⁴Bay ben yimbe nden suriire yi'ii ngin kullii no sinji mo jungo ngon, ɓe wi'indiri: «Wa jooni oo neddo ko ittoowo hoore, ko fii ko karahan o dadiri ka baharu, kono jaawoore nden accataa o wuura.» ⁵Kono laatii Puulusa pidɗii kullii ngin ka nder yiite e hoore o hebaali bone woo. ⁶Tawi ben yimbe ko habbi woo ko yi'ugol ka o buuti maa ka o yanata, o maaya kisan. Kono bay ɓe habbika haa, ɓe yi'aali hay huunde ko hebi mo, ɓe yilitii, ɓe wi'i ko o allajo.

⁷Tawi nokkuure no moggo don, nde burdo teddude e suriire nden no wi'ee Pubiliyuusa jeyi. On jabbi men, o werni men don e hoore giggol e nder balde tati.

⁸Tawi ben Pubiliyuusa no nawni, waalii nguli-bandu e dogu-reedu. Onsay Puulusa naati ka makko, *fawi juude den e hoore makko, o toranii mo Alla, o ndikkini mo.

⁹Bawto don nawnuɓe ben ka suriire fow ari e makko, o ndikkini ben kadi.

¹⁰Onsay ɓe wadani men teddungal njanal. Bay wonii men fokkitii kadi, ɓe wadani men dokke de men handi e mun.

Fii no Puulusa Hewtiri Roomu

¹¹ Bawto kodagol amen e nder lebbi tati, men yawi don e laana iwruka Aleksandiri, ruumunooka e nden suriire, maandiniranooka sanamuuji funeeji din. ¹² Bay men hewtoyii Sirakuusa, men woni don balde tati. ¹³ Bay men iwii don, e nder ko men takkotoo kon, men hewti Regiyuuna. Bimbi nden jande hendu ndun immori ka jaamo baawo amen, e nder balde didi tawi men hewtii Pusolii. ¹⁴ Men tawi don musibbe goo, ben torii men wondugol e mabbe don balde jeedifi, ko nii men yaari Roomu. ¹⁵ Musibbe wonbe e nden saare, humpitinoobe fii amen ben, ari haa e ndee nokkuure fottirde wonde Apiyuusu e haa e ngoo hodo wi'eteengo Cuudi Tati Hobbe, fii fottugol e amen. Bay Puulusa yi'ii be, o jarni Alla, o beydi wakkilaare. ¹⁶ Bay men hewtii Roomu, Puulusa newnanaa wonugol feere wondude e suufaajo goo ko ayna mo.

Fii no Puulusa Waajori Roomu

¹⁷ Balde tati bawto dun, kanko Puulusa o nodditi mokobaabe Yahuudiyankeebe ben. Bay wonii be moobondirii, onsay o hewtini be ndee yewtere doo, o wi'i: «Musibbe, e baawo wadugol an jamaa on hay huunde maa dartagol aadaaji maamiraabe men ben, mi wattaama e juude Roomiyankoobe ben, mi soka gila Yerusalaam. ¹⁸ Bay ben gaynii landaade lan, be faalaa lan accitude, bay be yi'aali e an huunde ko foddi e mayde. ¹⁹ Kono Yahuudiyankeebe ben dartii. Mi tawi min kadi bee mi hewta lando mawdo Roomu on e hoore mi miijaaki toonude jamaa an on. ²⁰ Ko fii dun mi faaliranoo on yiirude, mi yewta on, ko fii ko sabu tanyinaare *Isra'ililayankeebenen mi jolkiraa ngal jolokowal.»

²¹ Ben kadi jaabii mo, wi'i: «Men hendaaki bataake woo iwruke ka diiwal Yahuuda fii maa, awa kadi hay gooto e musibbe ben araali hewtini men goddun maa wowlu-maa ko boni. ²² Kono meden faalaa andirde ma ko miijidaa. Ko fii meden andi ndee fedde ko liddondirteende ka woni woo.»

²³ Onsay ɓe bugitii e jalaande goo. Bay wonii nden jalaande nde ɓe haldi hewtii, duuduɓe ari ka makko ɓuri aranun. E nder ko o sifotoo kon, tawi himo seeditaade fii *laamu Alla ngun, awa kadi himo rewruɗe e Sariya Muusaa on e defte annabaabe ɓen fii holnugol ɓe fii Iisaa, ɗun waɗi gila bimbi haa kiikiide. ²⁴ Wobɓe felliti sabu ko o wowli kon, wobɓe ronki hoolaade. ²⁵ Bay wonii ɓe fokkitii e ɓaawo nanondiral maɓɓe, Puulusa ɓeyditi ɗii konguɗi doo, o wi'i: «Ruuhu Seniido on yewtiri baabiraabe mon ɓen haqiiqa, rewruɗe e annabi Isaaya, o wi'i:

²⁶ «Yahu e oo jamaa, wi'aa:

On nanay, kono on faamataa,
on ndaaray kadi, kono on yi'ataa.

²⁷ Ko fii dee ɓerde oo jamaa wonii yooruɗe,

ɓe uddii noppi maɓɓe ɗin,
awa kadi ɓe ombii gite ɗen,
sakko ɓe yiira gite maɓɓe ɗen,
maa ɓe nanira noppi maɓɓe ɗin,
maa ɓe faamira ɓerde maɓɓe ɗen
haa ɓe tuuba, mi sellina ɓe.»^d

²⁸⁻²⁹ Kanko Puulusa o ɓeyditi, o wi'i: «Andee, oo kisiyee Alla addanaama ɓe wonaa Yahuudiyanke ɓen, awa-le kamɓe ɓe heɗoto mo.»^e

³⁰ Bawto ɗun, Puulusa daakii ka o woniɗon e nder duubi ɗiɗi timmuɗi, e hoore himo tolna kala araynooɗo ka makko. ³¹ O waajoo fii laamu Alla ngun, o jannira kadi fii Iisaa Almasiihu Joomi on pellital timmungal e ɓaawo haɗeede woo kadi.

^d28.27. Isa. 6.9-10

^e28.29 Bindi goo no ɓeyditi ɗun ka lannoode aaya on: 'Bay o wi'ii ɓe ɗun, kamɓe Yahuudiyankeeɓe ɓen ɓe yiltitii e hoore hiɓe yeddondira ko tiidi hakkunde maɓɓe.

ACTES DES APÔTRES

en Langue Pular (Fouta-Jalon)

République de Guinée

© 2013 Traducteurs Pionniers de la Bible

en collaboration avec

Mission Protestante Réformée